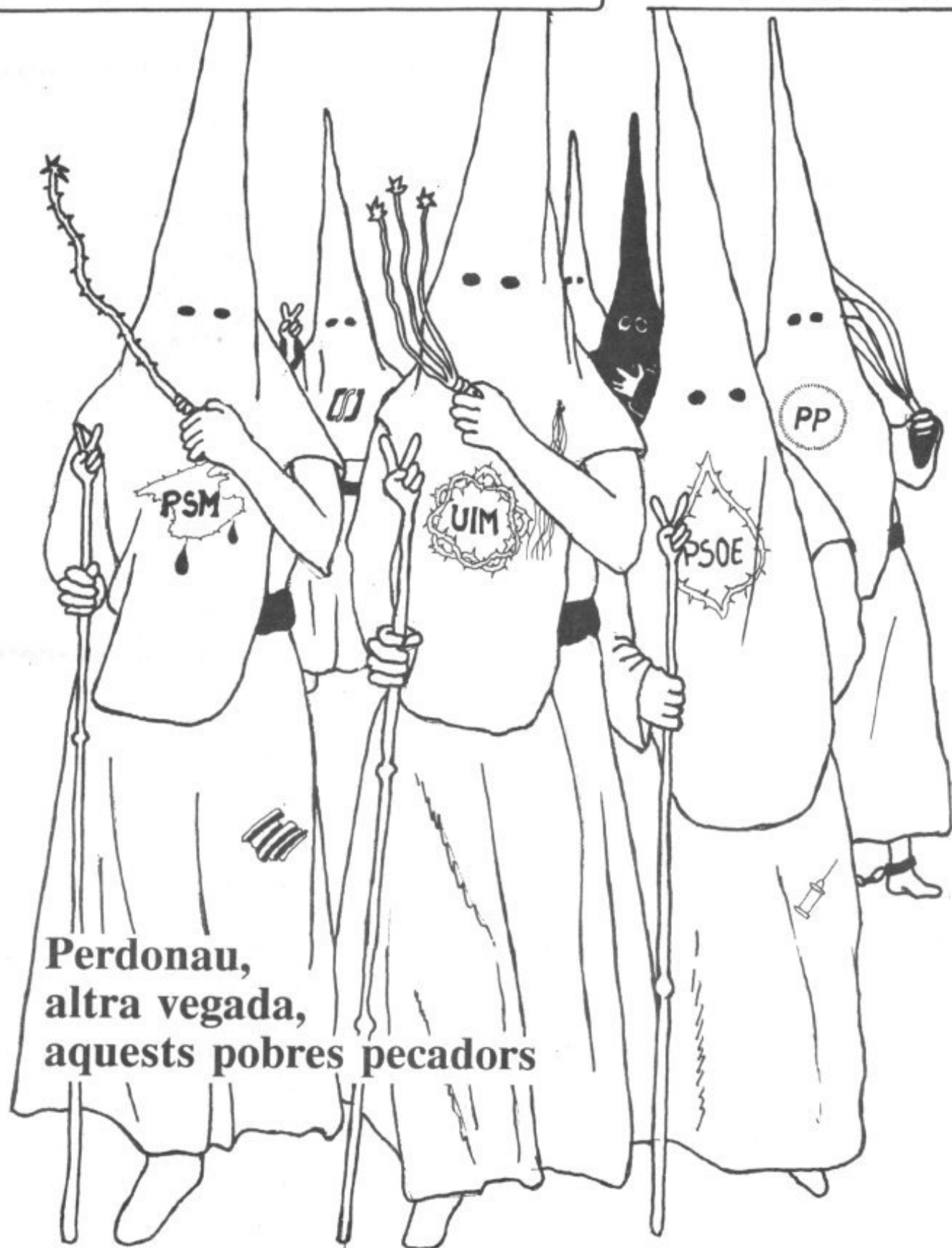

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

MARÇ DE 1991 * Nº 170

Perdonau,
altra vegada,
aquests pobres pecadors

Les llistes

En aquests temps preelectorals els llorencins, que ens pensàvem estar curats d'espants i presumíem de no sorprendre'ns per res, hem quedat bocabadats davant l'esplet de llistes que ha sortit en un sol mes. De parlar de quatre candidatures hem passat a plantejar-nos seriosament la possibilitat de que fossin deu les que concorreguessin a les eleccions municipals de darreries de maig. Al final, en una decisió salomònica imposada per la impossibilitat de trobar candidats o perquè els previsibles vots no fossin suficients per entrar, ens hem quedat en un terme mig de set llistes, com la darrera vegada.

I aquesta gran dispersió d'ofertes -en el cas altament improbable de que estem parlant d'ofertes clarament diferenciades-, no és exclusivament de cap ideologia concreta, ans al contrari abarca tot l'espectre polític, puix els tres partits que s'han xapat -PP, CDS i PSOE- es defineixen com a conservador, centrista i progressista respectivament.

Davant tot això un es pregunta a veure quin són els motius reals de que durant l'any siguin tan pocs els qui s'interessin per la política -basta mirar la gent que acudeix als plens-, i a l'hora de votar se n'hi apunti prop d'un centenar. La resposta, segons el nostre veure, és clara: si no interessa la política -paraula que gairebé tothom qualifica negativament- els candidats s'hi presenten per alguna altra cosa. L'objectiu, per tant, no és polític. Deixam al criteri de cadascú la resposta que consideri més adient.

¿I quines previsions podem fer de cara a la composició del futur equip de govern? D'una banda creim que probablement ni l'esquerra ni la dreta aconseguixin una majoria suficient que els permeti governar, per la qual cosa seran els partits del centre -CDS i CB- els qui tombin la balança; de l'altra, que si amb tres partits governant hem acabat la "legislatura" com la processó de Maria, ¿com s'enginyaran per tirar envant un projecte polític si l'han de pactar amb tres o quatre partits diferents, algun dels quals tenguí, almanco teòricament, una ideologia dissemblant?

El temps, com sempre, ho dirà.

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar.
Carrer de Sant Llorenç, 36.

Telèfon: 569119

Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509

Març de 1991

Número 170

Edita: Centre Cultural Card.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra)

Dipòsit legal: 765-1973

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza
Maria Galmés
Guillem Pont
Guillem Quina
Antònia Servera
Guillem Soler
Miquel Sureda

Col·laboren

Jospe Cortès	Els penitents	Portada
	Prensa Forana	7
	Els candidats	12
	Tal dia com avui	14
	Cançons	14
	Espipellades	16
Perales/Quina	La guerra del Golf	3
Aina Salas	Els brodat	4
Guillem Pont	Don Mariano	8
	Pàsqua	24
J.G.J.	Objectors de consciència	9
Sol, i de dol	Batec	10
	Música	14
Maria Bel Sancho	Servei d'Informació Juvenil	11
L.B.	Entrevista a Vicenç Villatoro	15
Antònia Garcia	Gastro... "mania"	18
Pere J. Santandreu	Les taronges	19
Trencapinyons	L'hortet	19
Xesc	El temps de març	20
	Curiositats meteorològiques	20
Sintagma	Opera	21
Flanagan	La negra	21
Maria Galmés	Si lleu...	22
	Demografia	22
	Comptabilitat	
Comissió nuclears	Ecologia	23
Bel Nicolau	Distribució	

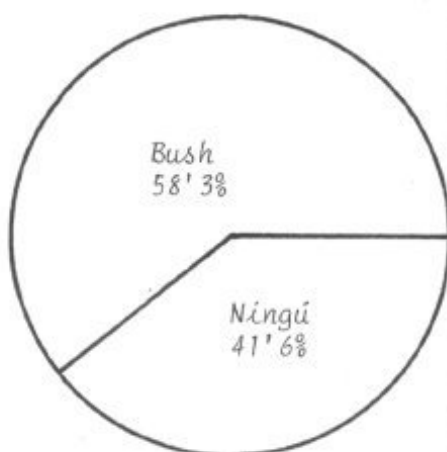
Nota

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

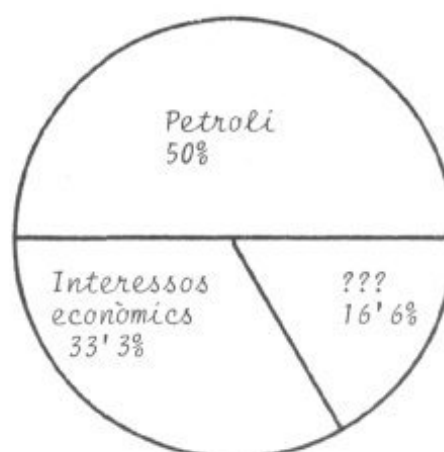
Sexe

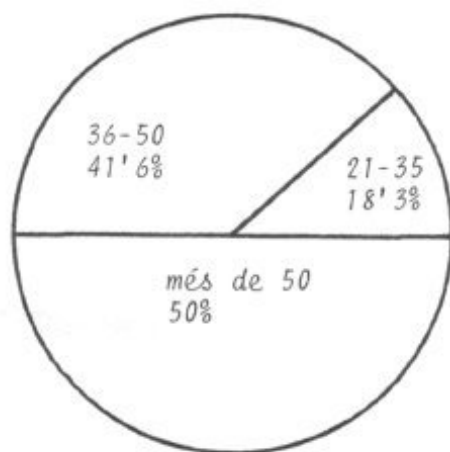
Qui té raó?

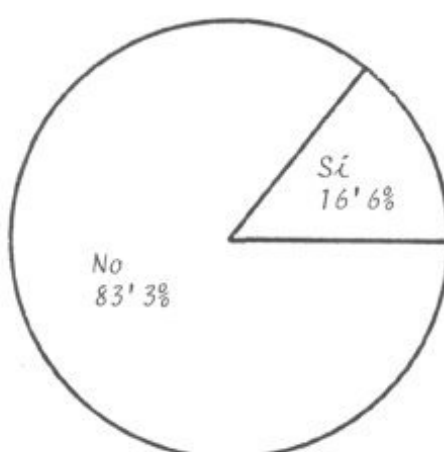
Per què hi va haver guerra al Golf?

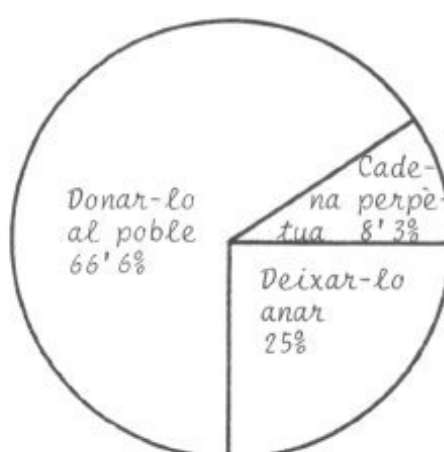
Edat

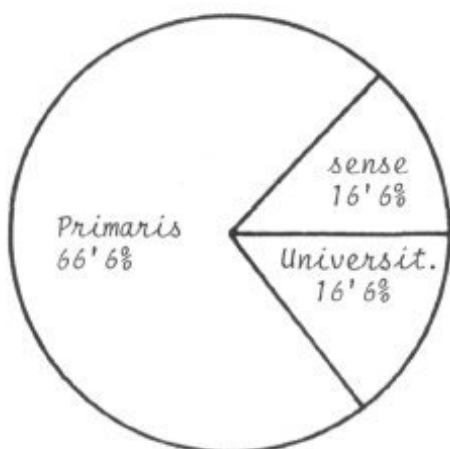
Han fet bé gastant tants de diners a la guerra?

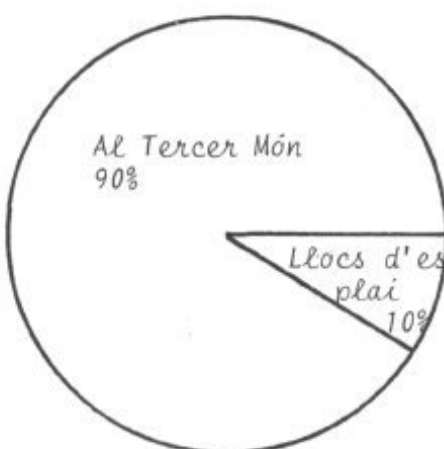
Què creu que haurien de fer a Saddam?

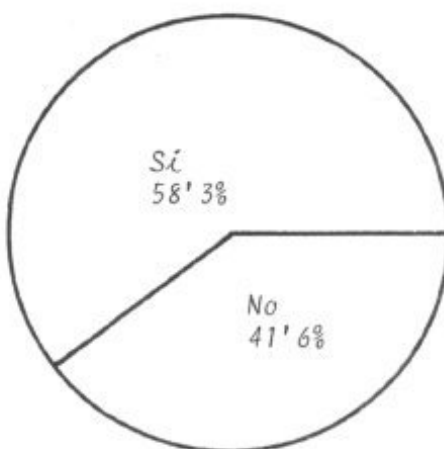
Estudis

Per a què creu vostè que estarien més ben gastats els diners de la guerra?

Creu que Espanya va fer bé entrant en el conflicte bèl·lic?

Persones entrevistades: 12
Autors: Eduard Perales i Lluç Quina

Brodats

Textes: Aina Salas
Fotos: Maria Galmés

A la fotografia, d'esquerra a dreta:
Maria Galmés "Vaquera", Aina Salas (d'esque-
na), Miquel Pont "Tenra", Bet Ordines "de Sa
Torre" i Francesca Sancho "Meca".

*Fa un parell de setmanes que vaig de-
manar a una llorencina amiga meva si
havia llegit sa tertúlia. Jo li ho demanava
com per un vet-aquí, per dir qualque cosa
i xerrar un poquet. Idò ella me va sortir
una mica picada i brunenta. Jo vaig que-
dar sorpresa, i més o manco, establírem
es següent diàleg:*

*-Que has llegit sa tertúlia d'aquest
mes?*

*-Sí, i trob que pots estar ben empegueï-
da. Què vol dir?*

*-Empegueïda? I de què? Ara sí que no
sé de què em parles!*

*-Què vol dir! Ja deu fer un any que feis
sa tertúlia i encara no heu tengut "de-
llons" de parlar d'es brodats, amb lo que
han estat i encara són a Sant Llorenç!
No pareix ver!*

*I tenia raó. Tota sa raó del món. I ets
organitzadors de sa tertúlia era un tema
que sempre teníem present. No és, ni
molt manco, un oblit involuntari. Es sim-
plement que a mi me feia ganes haver a-
gafat una mica de rodatge en aquesta tas-*

*llarga ha estat es seu botxi, perquè aques-
tes han arraconat ses màquines i han a-
nat a fer feina a sa vorera de mar, direc-
tament amb ells.*

*De tot això en parlàrem amb ses se-
güents persones: madò Bet Ordines "de
sa Torre", que fou de ses primeres que
tengueren taller propi; Miquela Pont
"Tenra", veterana brodadora i coneixedo-
ra d'un ofici de pura artesanía; Francesca
Sancho "Meca", una de ses empleades de
taller més antigues d'es poble; i Maria
Galmés "Vaquera", propietària d'un taller
modern que ha sintonitzat amb ses neces-
sitats de maquinària per poder fer feina
dins una gran competència de mercat.*

Aina Salas.- I què mos podríeu dir
d'es brodats?

Miquela Pont.- P'entura ara no són
massa importants, però fa 40 anys ho e-
ren moltíssim.

Maria Galmés.- Han estat lo que ha
fet pujar es poble.

Francesca Sancho.- Que el varen pu-
jar no hi ha cap dubte. No hi havia res
més. Ets homos venien prest de foravila
i feien es dinar o lo que fos perquè ses
dones poguessin guanyar una pesseta
més brodat.

Bet Ordines.- I guardaven ets al.lots.

Aina.- I això, com va començar? D'on
va sortir?

Miquela.- Na Margalida Figuera va
ser de ses primeres, i llavoneses va venir
en Miró.

Francesca.- I més tard en Salvat. Jo
vaig començar a fer feina en es taller de
na Blanquereta, quan tenia 12 anys, i ja
hi havia es taller gran.

Bet.- En Miró va venir quan jo tenia
12 o 13 anys.

Maria.- I en Miró, qui és?

Francesca.- es d'es taller gran.

Aina.- I quan vós teníeu 12 anys, ma-
dona Bet, què va passar que es brodats
començaren a aplegar força?

Bet.- Se va muntar es primer taller. Jo
tenc 83 anys, així és que, més o manco
d'això fa 70 anys. Na Margalida Figuera
i na Tonina Corema eren unes brodado-
res molt bones.

Miquela.- Eren unes brodadores ex-
cepcionals. Lo brodat seu no se destria-
va de lo fet a mà. Na Margalida Figuera
va fer es menudai de canostra i en va
rebre tres. Després jo el vaig tenir i el
vaig donar a sa meva germana que ten-
gué dos fills. Vos imaginau sa quantitat
de rentades que té? Idò encara existeix.
Es brodats que feim ara crec que a ses

*ca d'escriure ses tertúlies, de manera que
me quedàs bé. En una paraula, volia que
quedàs brodada.*

*I és que es brodats són una cosa que
va junta amb so nom d'es poble. Quan
per tots es pobles de Mallorca s'anomena
Sant Llorenç tothom pensa que s'hi bro-
da molt i molt bé. I no en parlem de
s'importància econòmica que tengueren
abans d'es boom turístic. No hi havia res
més: brodar o foravila. Es turisme va do-
nar una gran sempena an es brodats, se
muntaren molts de tallers i durant bas-
tants d'anys foren es motors de s'econo-
mia d'es poble. Aquest turisme, però, que
tant ha significat per ses brodadores, a la*

dues rentades ja se desfilen.

Bet.- Sí, sí. Ho feien beníssim. Aquestes dones brodaven de particular, Ara, de taller, vos puc dir que sa meva germana ensenyava a brodar en es taller d'en Miró. Jo crec que eren de ses primeres brodadores. Ella n'havia après a ca na Corema.

Francesca.- I en Miró era de Barcelona, no és així, madò Bet?

Bet.- Sí, això mateix.

Francesca.- Perquè primer no fèiem bruses. Només adresses i maneleries.

Miquela.- Camissons, també. Jo en vaig brodar molts.

Bet.- Però de tot d'una, només adresses i manteleries. Això ho va posar en es taller gran.

Francesca.- I ja tenia molta gent a jornal.

Bet.- Molta. Ses brodadores brodaven a caseva, i dins es taller se feien ets acabats: doblecs, barretes, calats...

Maria.- Això també ho feren defora.

Miquela.- En es principi, no. Ho tregueren defora quan sa cosa va començar a anar malament, quan ja havien d'assegurar sa gent...

Francesca.- I així va començar.

Aina.- O sigui, que un senyor de Barcelona...

Miquela.- Sí, un senyor de Barcelona va venir a fer brodar ses dones i dur-se'n lo fet a negociar allà.

Bet.- A jo m'enviaren manteleries de fil dibuixades, i aquí les acabàvem. Manteleries grosses.

Miquela.- Ara, es brodats de taller de bruses, jo sé bé qui els va començar.

Maria.- Qui va ser, sa madona Sorri-lla?

Miquela.- No. Sa primera va ser n'A-nita. De Sant Llorenç va ser sa primera. Les posava a una tendeta en es Pas d'en Quint, a Palma. I sa primera brodadora va ser na Bet Garreta. Aquesta dona, es temps de sa guerra, se'n va anar a Ciutat amb quatre o cinc al.lots i allà se va posar a brodar. Brodava motius per ses tendes bones de Palma. Eren una espècie d'escuts o adornos especials per aquelles tendes. Després, es senyor d'una tenda molt important i ben situada de Palma, va començar a posar faldes i bruses de cara an es turisme. Varen començar a brodar amb fils de seda i tricotó, cosa que abans no s'havia fet mai. Es tallers que se posaren més tard seguien aquesta manera de fer feina.

Maria.- Ses Rossellones i na Sorri-lla tenies tallers que feien aquestes coses.

Francesca.- Tenien molta gent, perquè es turisme va partir amb molta força. Posaren una animalada de tendes.

Aina.- Aquí això ja va estar arrancat, i, clar, se va fer molta feina.

Francesca.- Se feien unes faldes gruixades brodades de tricotó que pareixia que no s'havien de vendre.

Bet.- Només jo, n'enviava tres sacs cada dos dies.

Francesca.- I llavonses, que sa gent feia una feinada, no miraven prim. Sa mà d'obra no valia res i això permetia que un vestit brodat duràs dies de feina. N'hi havia que anaven brodats pertot, pertot.

Bet.- Un vestit brodat pertot valia tres-centes pessetes.

Maria.- I durava bé una setmana, i no de quaranta hores!

Aina.- I quants d'anys fa d'això?

Bet.- Quan jo tenia uns 25 anys, així que en fa més de 50. Posava ses hores a tres pessetes a ses brodadores que venien a cameva. Després d'es Moviment, que encara només fèiem manteleries, noltros les brodàvem i les dúiem a acabar a Selva. Així és que tot estava fet a mà. Més tard tot això de ses manteleries va acabar.

Maria.- I vós n'haguéssiu duites més?

Bet.- Sí, sí, sense dubtes, però ses dones guanyaven més amb altres coses. Llavonses, com que ses manteleries són molt grosses i males de manejar, ses brodadores s'estimaven més brodar coses més manejadisses. Ara no ho farien, no!

Miquela.- No, ni de molt!

Francesca.- I treure es fils per fer ets adornos i tot això. Es meu germà i jo, després de sortir d'escola trèiem fils. Mumarc treia es primers i noltros se-

guíem. Untàvem una mica es fils d'oli o parafina perquè corregessin, i ala!, a treure fils.

Bet.- Però es dobbers entraven a Sant Llorenç quan se posaren de cara an es turisme.

Miquela.- Sobretot p'es tallers. Però per ses brodadores era molt interessant.

Maria.- Molt important, has de dir. No hi havia res més.

Francesca.- Es que ses dones només podien brodar o anar a foravila. En ets altres pobles anaven a foravila.

Miquela.- A Son Servera, jo ho vaig conèixer tot d'una que ses dones eren d'una altra manera. Anaven a foravila, més mal arreglades, cuites d'es temps... Pareixien més comunes que ses d'aquí.

Maria.- I ets homos ajudaven molt a ses dones a fer ses feines de la casa.

Bet.- A totes ses cases hi havia màquines.

Maria.- I a una nina que combregava n'hi regalaven una, si podien.

Aina.- A una nina de sis o set anys? I què deis ara?

Francesca.- Sí, sí. A mi me la compraren a dotze. I p'entura la pagaren a plaços, no te creguis.

Bet.- Jo he tengut nines a cameva que començaren a nou anys.

Aina.- I què feia una nina d'aquesta edat a cavostra?

Bet.- Treien fils i dibuixaven. Les posàvem un piló perquè no hi arribaven.

Miquela.- Saps què passava, que a s'escola es matí les ensenyaven un poc de lletra, però es capvespre només feien labor, i aquelles nines tenien molt de tranc amb ses mans. Menudes, menudes ja feien creueta, barretes, etc.

Maria.- I llavonses, amb un pedaç aprenien a brodar molt de temps. Ara tothom ja broda a sa primera.

Aina.- I ara què passa? Que es journals que se paguen a sa vorera de mar ho reboten, o què?

Maria.- Ara es un preu tirat, es brodar. Guanya molt més una dona fent net, maldament no sàpiga fer res, que una altra brodant tot lo dia, i que, a més, és una cosa que ha duit es seu temps d'aprenentatge.

Miquela.- I ses màquines també hi han influït molt.

Maria.- Es que no ha quedat més remei. Si havies de pagar es brodar a 500 pts. s'hora no podries de cap manera.

Bet.- Ni a 300!

Maria.- Es que és així.

Francesca.- Es tallers s'han fet sa competència entre ells.

Aina.- Però això és pertot i en tot.

Francesca.- P'entura si es tallers haguessin fet una cooperativa això no passaria...

Bet.- Si no haguessin posat màquines es tallers no marxarien.

Francesca.- No. Si ara haguessin de fer es traus a mà, per exemple, ja me direu.

Miquela.- Però tot lo fet a mà té un valor, i aquí hem perdut aquesta cosa que teníem: dones que sabien fer feina molt fina i ben feta.

Aina.- I això no se podria recuperar? Jo crec que fent adreços o manteleries de particular, que diguéssim, podríem fer pagar lo que val. O no seria rentable?

Francesca.- Per muntar un taller jo crec que no. Ara, per locals petits, una espècie de tendes...

Bet.- Es que ara se dediquen a això. Ja no troben gent per fer feina.

Miquela.- Lo que passa és que ho han de fer molt bé, i ret poc.

Aina.- Ara torna estar de moda sa roba de casa blanca, de cotó i brodada. Es colorins passen, sa gent te dobbers i ho pot comprar tot. No se podria tornar fer reviere aquest negoci?

Francesca.- Abans se feia feina per tots es pobles de per aquí, però ara no crec que això tornàs partir. En primera, no hi ha brodadores joves i ses al.lotes no volen brodar, s'estimen més anar a Cala Millor. Pareix com si se sentissin més poca cosa, per brodar; fa més bo anar a una tenda o a una recepció.

Aina.- Guanyant lo mateix, vos pareix que s'estimen més sortir?

Maria.- Sense dubtes. Ho troben avorrit estar sempre dins caseva.

Francesca.- Això mateix. Es jovent vol sortir. Ja no en volen aprendre de brodar, jo no en conec cap que n'apregui. Abans ses nines anaven amb un pedaç

an es tallers i demanaven si les volien fer una mica de dibuix per aprendre a brodar. Ara ningú ho fa.

Bet.- No, no. Ara sa qüestió és sortir.

Miquela.- Tot són opinions. Una dona dins caseva, si això hagués anat bé, podria tenir esment an ets al.lots i estar tothom ben arreglat. I ara, tot ho tenen de mala manera: ets al.lots a sa guarderia, es vellets a sa residència o mal cuidats, sa casa abandonada...

Maria.- Ara, a 500 pts. s'hora no se pot pagar. Una peça brodada de no-res valdria una animalada. I llavors hi ha es fil, que també és car.

Miquela.- Però és que totes ses peces que són d'artesanía tenen un valor gros. Jo crec que un mercat de peces bones d'artesanía, molt ben fetes, hi podria

ser. No seria molt gros, és clar, però sí per donar feina a bastantes persones.

Aina.- Es que jo ho he pensat, a vegades. Per exemple, vestits de núvia, de festa, etc. Coses d'una gran categoria i finura.

Francesca.- Per això se necessiten unes grans brodadores, i avui no hi són.

Maria.- I quan hi eren no s'aprofitaven.

Bet.- Es problema gros és que ses màquines ho fan tan bé com sa mà. Aquestes màquines que teniu, Maria, ho fan perfecte.

Miquela.- Però no té es mateix valor!

Francesca.- Ses màquines, aquelles travades i aquells ullets que voltros feieu quan brodàveu, no els fan.

Bet.- Jesús! Llavonses una brodadora fa es quatre acabats ben fets i tot pareix fet a mà. En tot hi ha es seu truc.

Aina.- I, canviant de tema, he sentit dir que feieu moltes hores de feina. Quantes en feieu vós, madona Bet?

Bet.- Quantes d'hores? De les vuit d'es matí fins a les dotze d'es vespre.

Miquela.- O fins a les onze. En aquell temps feien sa senya i apagaven es llum a les onze.

Francesca.- Però jo, a sa meva germana, després d'apagar es llum li aquantava un llum de petroli i ella brodava una bona estona més.

Bet.- I noltros, quan feiem ses manteleries, que es llum va estar mig anay apagat, posàvem màquines de carburo damunt uns pedestals i brodàvem totes tota sa vetlada.

Maria.- Se devien treure ets ulls.

Miquela.- Sí que és ver, n'hi havia moltes de dones amb sos ulls malalts.

Francesca.- Noltros, a ca na Sorrilla, hi anàvem de les vuit d'es matí fins a les onze d'es vespre, i si es paquet havia de sortir, a ca'n Font mos deixaven obert i jo en feia fins a les dues o fins a s'hora que fos. Acabaven de fer es paquets i se qüestió és que sortissin.

Aina.- I quan feies aquesta horada, cobraves a tant s'hora?

Francesca.- Sí, sí, a 2.50 s'hora.

Aina.- Tant s'hora que feies a les tres d'es capvespre com sa de les tres de sa nit?

Francesca.- Sí, sí. I gràcies, encara! I gràcies. Una vegada, d'una enrabiada mos n'anàrem totes i mumare me va donar una bona passada. Fèiem una feina. No se pot dir. Ningú se pot imaginar avui sa gran quantitat d'hores que vàrem fer ses dones en aquell temps.

Maria.- I llavonses, tothom feia net i rentava es diumenges.

Francesca.- Es clar. Es dissabtes fèiem feina tot lo dia. Pensa que si entre setmana feies feina totes ses vetlades i es dissabtes fins a les set o les vuit, veiam si no havies de fer net i rentar es diumenges! Tot ho havies de fer es diumenges: anar a comprar, agrregar-te es cabells, etc.

Miquela.- Mos arreglàvem poc, llavors, és cert, però aquest poc ho fèiem en diumenge.

Aina.- ¿Pensau que es fet de que fossin ses dones, en general, ses qui guanyaven es dobbers, va fer que fossin més alliberades d'es gran masclisme de s'època, més resoltes, més autònomes?

Maria.- Per jo no hi ha dubtes que sí.

Francesca.- Sempre ets homos han comandat més que ses dones, i això encara avui se veu. Però es fet de que guanyassin va donar molta autonomia a ses dones, això és ben segur.

Maria.- Es temps, ara, és molt diferent.

Miquela.- Ara trobam que noltros no estàvem bé, i jo trob que ara tampoc no hi estan tant. Noltros estàvem a canostre, cuidàvem es nostros fills i ho fèiem així com trobàvem. Es ver que fèiem molta feina, però llavors en feia tothom. Jo trob que érem més senyores dins canostre que anant a llevar brutor d'ets altres a sa vorera de mar.

Maria.- Però ara no hi volen estar, a caseva.

Miquela.- Tot són opinions. Jo trob que val més vuidar lo seu.

Aina.- Jo vos entenc beníssim. Es problema, però, és guanyar es jornal.

Francesca.- No només això. A sa gent jove li agrada sortir.

Aina.- Sortir és una cosa que feim tant avui que, per exemple, jo, que he anat a una fàbrica tota sa vida, no m'imagin fent feina a canostre.

Maria.- Jo tampoc. He tengut tres alots i no he deixat cap jornal mai.

Miquela.- Bé, però has fet feina per a tu i ho pots combinar de moltes maneres.

Maria.- Es qüestió d'organitzar-se.

Aina.- De totes maneres, una dona com jo, que tenc un horari molt rígid de feina, és difícil no deixar-la moltes estones quan tens alots petits si no tens molta d'ajuda.

Maria.- S'han d'organitzar, perquè tu veus s'estona que puc arribar més tard, però no veus que un dia has d'estar en es taller fins a les onze per una cosa o s'altra.

Francesca.- Fas una feinada, perquè jo no he tengut fills, però he tengut ma-

lalts i, creu-me, deixes es caminar p'es córrer! Quan ho penses no pareix ver que ho haguís pogut travessar.

Aina.- I també, ¿no vos pareix que sa cosa s'ha organitzat de manera que fent mig any de feina i tres mesos d'atur han fet que es brodar ja no interessi?

Maria.- Exacte. No hi emporta que en parlem pus. Mig any de feina, cobrar nou mesos i tres de vacances és una cosa molt bona. Feina a Sant Llorenç no en fa falta, es problema és trobar gent que la vulgui fer. Es llorencins hem de treure feina a altres pobles. P'entura no ho podem pagar massa bé, però feina n'hi ha moltíssima.

Aina.- I es futur? Hi ha futur amb això?

Maria.- Fa molt mal dir-ho, però hem aguantat tants d'anys que crec que en podem aguantar bastants més.

Francesca.- De brodats, poca cosa, però entre brodats i confecció jo crec que se pot fer feina molt de temps, encara.

Maria.- I màquines. No queda més remei. Noltros tenim set màquines i a Sant Llorenç només una brodadora. Se ven molt de brodat, però a un preu tirat, per tant, tot ho has de fer molt barater. Baix preu i res més. Pensa que una brusa, si te la fas fer val més de mil pessetes, i tu l'has de fer més barata, amb sa tela, es cosir, es brodar, es planxar, s'empaquetar... Sa competència és molt grossa i no queda més remei que fer que surti barat, perquè sinó t'has de retirar. A noltros mos agradaria molt poder pagar més, és clar, però és impossible.

Francesca.- Es una llàstima que tothom faci lo mateix, que se copiïn es dibuixos i es patrons. Si cada un fes lo seu p'entura seria més rentable i no hi hauria tanta competència.

Maria.- Però és més fàcil. Agafes una cosa que se ven i la fas ben igual. No té cap risc i així funcionam.

Agraïm a aquestes dones sa seva col·laboració i des d'aquí volem retre un homenatge a totes ses brodadores per lo que han significat per sa prosperitat d'es poble gràcies a sa feinada que han fet. I esper que a sa meua amiga li agradi lo que hem deixat constància aquí. I també es fet de no retrassar més es tema, perquè supòs que es mes que ve no quedarà més remei que fer sa tertúlia sobre política, que no vos ho pareix?

Prensa Forana

Assemblea General

El dia 15 de març l'Associació de la Prensa Forana de Mallorca va celebrar una Assemblea General Ordinària a Vilafranca, convidada pel seu batle.

Apart dels informes de secretaria i tresoreria hi havia tres punts força importants a tractar: l'aprovació del projecte de remodelació de la nova seu, comprada recentment a Sant Joan, els altíssims augments que ha sofert la premsa per part de Correus, i la necessitat de fomentar l'esperit de grup de les revistes que integren l'Associació.

El primer fou aprovat per unanimitat. L'edifici comptarà amb una saleta de reunions, un saló d'actes amb capacitat per una seixantena de persones, uns lavabos, dos patis interiors i un sala per a l'hemeroteca, a la qual s'hi guardaran, convenientment enquadernades, les col·leccions completes de les revistes que formen la Prensa Forana.

Per al segon, el vice-president informà de les gestions fetes amb Correus per tal de reduir l'augment que han sofert les tarifes postals -encara que sembli impossible suposen un 3500%-. Per ventura, amb un poc de sort, aconseguirem rebaixar-les fins a un 1300%, cosa que a Flor de Card ens suposarà més de 40.000 ptes. de quebres per al 1991.

En tercer punt, en fi, s'apuntaren mesures dràstiques per fer comparèixer la gent a les assemblees, però es deixà per a la que se celebrarà el mes que ve a Calvià.

Llibres

Darrerament Flor de Card ha rebut diversos lots de llibres per part de les institucions autonòmiques.

El de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports estava bàsicament integrat per novel·les i algun assaig; el de la Conselleria d'Agricultura i Pesca, els dos primers toms d'una nova col·lecció, en aquest cas referits als vins mallorquins; del Consell Insular de Mallorca la segona entrega de la Biblioteca bàsica de Mallorca.

A totes elles els volem agrair públicament el detall.

Don Mariano

La cara d'en Guillem Font Boquet vessava íntima satisfacció, i això que era un al·lot que sempre solia regalar el somriure, però aquest dia encara més, quan em contava que ja coneixia el mestre nou; i no solament el coneixia, sinó que, juntament amb n'Antoni Alemany Roca, li havia ajudat a traslladar les maletes.

Representava un fet importantíssim, no solament per les hores que em portava d'avantatge en haver-lo vist, sinó pel que això podia pressuposar d'apropament a la seva persona.

Vaig aclarir que li deien don Mariano, que parlava foraster, era de València, tenia la plaça en propietat i havia arribat totsol.

Més tard vaig conèixer aquell que seria uns quants anys el meu mestre. Prim i alt, seriós i amb entrades fondes en els cabells. Ulleres amb la montura de conxa virades, de tons marronosos. Americana i corbata, pulcrament vestit com assenyalaven els cànons de l'època. Amb un parlar castellà, fluïd i presumptament correctíssim. La seva parla i el seu vestit xocaven frontalment amb l'entorn.

Anàvem a escola a Ca'n Bala, un pis d'una casa normal on ocupàvem l'aiguavés de davant; una casa situada on ara és l'entrada posterior de *Ca Ses Monges*, l'antic convent que diuen un dia serà la casa de cultura de la vila.

Just pel fet d'ésser extern ja ens havia guanyat una mica, però ho acabà de fer quan ens contà part de la seva vida, quan sapiguérem que tenia dos fills, que era vidu i que havia perdut la seva esposa a les inundacions de València de l'any 57.

Estàvem orgullosos del nostre mestre, Don Mariano, el mestre nou, i tot malgrat el tic nerviós característic i sonor produït per l'entrada d'aire xuclat pel llavibrot dret.

Passar unes hores amb ell, parlant i escoltant és un vertader plaer. Molt prop dels 82 anys és, ara mateix, un home ple de vida, amb una memòria prodigiosa i una coordinació mental que molts, més joves, voldríem gaudir.

Amb fina ironia, estil anglès, va assenyalant trets de la seva vida.

El seu pare era metge i a caseva cren deu germans vius. El bergant Mariano Serrano Navarro era estudiant de Cièn-

cies Exactes quan, a mitjan carrera, la mort del seu pare el forçà a ingressar a l'Escola Normal de Terol per convalidar diverses assignatures i treure un títol que el permetés viure.

Exercí la professió a un barri de València, i després la Guerra l'aglapí fent de professor a futurs sergents i oficials de la República. Lògicament no passà per malla a la criba que féu el General guanyador i fou separat del cos d'ensenyants. Situació que duraria setze anys de fer el cap viu per poder menjar: classes amb els maristes, classes a acadèmies particulars d'ensenyança mitja i

fins i tot preparant futurs enginyers industrials a l'acadèmia Cid...

El readmeteren com a Mestre Nacional i el quatre desembre de mil nou-cents cinquanta-vuit arribà a la vila. Fa escola a Ca'n Bala i posa a la granja de *Ca Madò Rossa*, en el carrer Major.

Diferencias con los niños? No, en aquella época todos los niños de la España rural eran iguales. Pero el pueblo me gustó y el trato con la gente, aún más.

Ben prest ens adonàrem de la seva manya, ja fos en el moment de dibuixar un rètol a un quadern, ja fos a l'hora de

realitzar i muntar un armari a la fusteria de Ca'n Roca o a l'hora de fer un *avisador* que també sabia engrunar els dits...

"...He sido hombre metido en todos los barros, el campo, la carpintería, la herrería... se trata de ver hacer y hacer; tener las manos flexibles y los ojos abiertos..."

Aquest tenir ulls oberts significa mirar, veure i analitzar, demanar els camps buits, relacionar i construir... aplicar això que en podríem dir mentalitat científica.

De banda les hores de feina a l'escola, els repassos i les classes particulars, i també els moments d'esplai a la fusteria, el seu pas per Sant Llorenç el marcava ben fort, car el metge Ramis, un 17 de maig li presentà la Sra. Isabel Alvarez-Ossorio, del Rafal Sec, amb qui es casaria el 26 de desembre del mateix any 59 i viurien a Ca Na Capirrona, en el pis de l'amo en Joan de Ses Planes i a les vivendes escolars.

Els Alvarez-Ossorio posaven a Manacor i allà es traslladaria -no sense dolor-

un 4 de setembre de l'any 65. Set anys de treball docent a la vila, tres anys més a Antoni Maura, quatre a sa Torre i set a Simó Ballester clouen 53 anys de contacte amb els nins.

Al llarg de la xerrada sovint es refereix a *mis niños*, una terminologia carregada d'amor. *"Después de estos 53 años, en los cuales he enseñado algo y he aprendido mucho, tengo la sensación de haber perdido una joya cuando no estoy cerca de los niños"*.

A la pregunta de com veu l'ensenyament amb la perspectiva dels anys em respon: *"Odio la enseñanza pero me hacen falta los niños. Hay tantos factores que mediatizan el trabajo del maestro que resulta ingrato"*.

L'hora de la jubilació no el trobà mans fentes. Era un mestre actiu i ara és un home actiu *"ya que no puedo vivir enseñando, quiero morir aprendiendo"*: cursos de ceràmica, col·lecció de minerals, de postals, de refranys -dels quals en té uns vint-i-vuit mil classificats... i

tot el que es presenta.

Però *¿què* en resta dels set anys de tasca a la vila d'aquest mestre liberal?

El poll alba al cornaló de l'escola, els codonyers que malviuen sota els pins, una col·lecció d'arades en un caixonet de fusta tapat amb un vidre, tal vegada filmines -que vaig tenir la sort de desempolsar i reclassificar quan feia escola, anys enrera- el record d'anècdotes i detalls...

Potser cal recórrer als mots abstractes, l'activisme, l'ordre, l'aplicació del pensament científic, l'amor per tot el que el volta, i àdhuc una certa dosi d'excepticisme *"Cómo arreglar la enseñanza? Huy!, que venga Dios y lo pruebe"* -són coses que em resulten ben familiars a tot un grapat de gent que ara mateix retxa la quarantena.

No, sens dubte, la seva empremta no ha estat eixorca; resulta evident; i això és una de les metes de tot educador.

Gràcies, Don Mariano.

Guillem Pont

L'objecció de consciència (II): la instància

J.G.J.

Si ja tens pensat fer-te objector pots exercir el teu dret, reconegut, com ja saps, per la Constitució Espanyola a l'article 30.2, i legislat per la Llei 48/1984 de 26 de desembre, des del darrer trimestre de l'any en què compleixes els 17 anys o fins dos mesos abans d'incorporar-te a files, això sí, millor si ho fas amb més temps d'antelació; si ja has acabat la *mili*, encara pots exercir-lo i tenir sort.

Com ho has de fer? Al principi pot parèixer una mica complicat, però realment no ho és tant.

Primerament hauràs d'aconseguir algun model d'instància, ja que a moltes institucions i organismes en tenen ja de fetes; on segur que l'aconsegueixes és al Consell de la Joventut de les Illes Balears.

Aquesta instància i el seu contingut varia una mica segons el model de què es tracti, fent referència a l'organisme o institució per la qual es tramita dita instància.

Agafant com a referència el model oficial, hi ha d'aparèixer:

* Les teves dades personals: nom, llinatges, DNI, data de naixement, domi-

cili...

* La situació militar en què et trobes: pendent de sorteig, reserva, situació de pròrroga, exclusió...

* Exposició dels motius pels quals et declares objector. Aquest punt varia segons el tipus d'instància: a unes bastarà exposar-los, sense importar la seva justificació, a d'altres s'hauran de justificar, i fins i tot es podran aportar testimonis i/o certificacions. Recorda quins poden esser els motius més generals per declarar-se objector: ètic-morals, filosòfics, polítics, religiosos, pràctics o personals, si bé es recomana no adduir motius de caire polític, ja que les possibilitats de que et declari objector es redueixen. I això que vivim en una societat democràtica.

* Les preferències personals a l'hora de realitzar la prestació. Això vol dir posar per ordre de preferències l'àmbit on vols fer el servei: protecció civil, sanitat, serveis socials...

* Aptituds o títols d'interès o utilitat a l'hora de designar l'àmbit.

Els dos darrers punts també varien segons el que hem dit abans.

Davant qui s'ha d'objectar? L'organis-

me competent per reconèixer-te o no com a objector és el Consell Nacional d'Objecció de Consciència, CNOC; la teva instància ha d'anar adreçada a dit organisme, i la pots presentar per triplicat, juntament amb altres documents com fotocòpies del DNI, personalment a l'oficina del CNOC, al Govern Civil de la província, o per correu certificat administratiu, encara que aquesta via sigui la menys recomanable.

Després d'aquest barullet només et cal esperar. Si en el termini de sis mesos no has rebut contestació significa que el CNOC t'ha declarat objector; si tens notícies contràries pots recórrer davant els tribunals i esperar la sentència definitiva.

Una cosa que pot ser-te profitosa és que et posis en contacte amb l'Associació d'Objectors de Consciència-Mallorca, AOC-Mallorca, o amb els Serveis Socials de Sant Llorenç. Així sempre que sorgeixi algun problema sabran com donar-te una mà.

Dades d'utilitat:

-Serveis Socials de Sant Llorenç: 838202
-AOC-Mallorca: 721105, els dimecres de 20 a 22 hores.

La dona

Dia 8 de març, Dia Internacional de la Dona Treballadora. Encara que moltes dones llorencines no se n'adonaren, a altres indrets de Mallorca se celebren festes i altres aconeximents. Per exemple, a Manacor es féu una exposició a Sa Torre de ses puntes, i també organitzaren altres actes, com un concurs literari de *la dona en el golf*, que el guanyà la manacorina Maria Bel Pocoví.

A Ciutat, patrocinat per l'Ajuntament, entre d'altres, una obra de teatre a la sala Rialto, obra escenificada només per dones. Això només és una petita mostra del que saben les dones.

Política

Encara que ens agradi o no, fa dues setmanes que els diaris illencs parlen de Sant Llorenç com a poble molt polític. Va començar essent notícia la separació en dues parts del Partit Popular. Pareix esser que la llista d'aquest partit anirà encapçalada per en Mateu Domenge, i la gent que s'ha sentit despreciada o decebuda del PP ha format una llista d'independents d'en Tolo Güell. Aquesta llista l'encapçalarà en Miquel Falera.

Segons informacions locals el número 1 de la llista del CDS serà l'actual batle substituït, en Tomeu Mestre. Per altra banda, si la salut acompanya, diuen que el batle Bartomeu Pont encapçalarà la llista de Convergència Balear, partit novell a Mallorca.

Pareix esser que el que està fent més feina de tots es el PSOE, i no només a Sant Llorenç, sinó a tota Mallorca. Sembla que na Jerònia Mesquida serà la primera candidata, mentres que en Mateu Puigròs, actual número 1, ha creat, segons els diaris, un altre partit a Son Carrió, però que dependrà del PSOE.

Una altra incògnita és si en Ramon Pont i en Biel Servera es presenten o no dins sengles grups independents. La gent a vegades diu que sí i d'altres que no. Haurem d'esperar a dia 15 d'abril per saber-ho ben cert.

I per acabar aquesta llarga llista, el PSM, segons les informacions que tenim, presentarà la candidatura encapçalada pel conegut Antoni Sansó.

Quan tenguem més informació ja us l'anirem oferint.

Teatre

*"El carro de heno
o el inventor de la guillotina"*

Una de les coses que ens ha proporcionat la col·laboració a *Flor de Card*, revista adherida a la Premsa Forana, ha estat la possibilitat d'assistir a l'estrena dels actes del Teatre Principal de Ciutat. I n'estam ben satisfets.

Dimecres, sis de març, es féu l'estrena mundial de *"El carro de heno o el inventor de la guillotina"*, del nobelíssim Camilo José Cela. L'obra fou representada per 32 actors i va tenir una durada de més de dues hores, essent el diàleg entre ells la nota predominant de l'obra.

Es féu una crítica als lligams socials i el crit de la llibertat va esser el centre d'algunes de les conversacions que tengueren els actors en escena. L'estrena mundial d'aquesta primera obra de teatre de l'escriptor Camilo José Cela va esser presenciada pel seu fill Camilo José Cela Conde, la seva senyora Giselle, i la seva mare, la Sra. Charo Conde. Aquesta obra que s'acaba d'estrenar a Palma està previst que faci un itinerari per tot l'estat espanyol.

S'Estació

Els bons dies del mes de març conviden a sortir a passejar pels voltants del poble, per allò de prendre el sol. L'altre dia anàrem fins a l'estació. Es una llàsti-

ma aquest abandó, una persona en torna malalta en lloc de passar gust: les plantes sense cuidar ni una mica, papers, brutor i escombraries eren la nota predominant.

Però foren dues coses les que ens varen venir més denou: unes butaques i un sofà tirats vora la cotxeria. Podríem pensar si hi eren perquè les persones que hi vagin puguin descansar o fer la sesta, o, pels que tenen més paciència, per esperar a veure si torna passar el tren.

I l'altra cosa fou que en lloc del coll de la cisterna hi havia una gran pedrassa. Els qui tenen set s'han d'aguantar o dur la cantimplora. Es una llàstima que l'Ajuntament no prengui mesures i aprofiti aquest espai tan hermós que tenim a Sant Llorenç.

Campanya de piles

Aquest mes de març els alumnes del CPC Guillem Galmés, juntament amb el GOB d'Artà, el SMOE de Sant Llorenç i la col·laboració de l'Ajuntament, han organitzat una campanya per tal que les piles contaminants (piles botó, alcalines i d'altres), tan utilitzades darrerament a quasibé totes les llars, es puguin depositar en uns recipients especials i no es tirin als fems.

Les piles, tal com s'informa en els fulls que han distribuït els organismes abans esmentats, es poden dur a qualsevol delegació del GOB o als bidons que han col·locat a ca ses Monges, a l'Ajuntament i al col·legi Guillem Galmés.

Sa Banda

L'excel·lentíssim Ajuntament de Sant Llorenç patrocina el concert a càrrec de la nostra Banda de Música que es durà a terme el proper diumenge dia 31 de març, i on podrem fruit de l'estrena a la nostra localitat d'obres com *Agárrate saxo* i *Acuarelas campesinas*; també podrem escoltar l'himne del nostre poble a més d'altres composicions.

Centre d'adults

Han acabat un grapat de cursos al Centre d'Adults de Sant Llorenç. Creim que és molt positiu per al conjunt del poble llorençí que tothom tenguí l'oportunitat d'aprendre (i passar-s'ho bé a la vegada), d'aficionar-se a activitats noves que a la llarga poden resultar molt enriquidores, i a emprendre tasques de conservació de l'artesanía popular, per exemple.

Preparació de les festes pasquals

Quan acabam de redactar aquesta mica de crònica no han arribat encara les festes de Pàscua, però sabem que ja hi ha coses preparades i d'altres en marxa. Ens sembla que canviaran el recorregut de la processó. S'han de restaurar algunes peces de les confraries, que després es veuran al carrer. Enguany tornaran sortir "*las macas*", tradició poc arrelada dins la nostra cultura (és un dels vestigis que ens arriben de la *España negra*).

Esports

Sense cap dubte la notícia esportiva més important d'aquest mes està centrada en la importantíssima i inesperada victòria del CD Cardassar dins Eivissa. L'equip de l'apoderat italià, que compta amb un pressupost de més de cinquanta milions de pessetes, no va ser capaç de marcar un gol a l'equip llorençí gràcies a la intensa i perfecta defensa d'aquest. D'altra banda s'ha de destacar l'efectivi-

tat del Cardassar en aquell partit, essent l'únic que ha aconseguit guanyar dins Eivissa.

Però aquesta victòria havia de ser confirmada en arribar a Mallorca, cosa que desgraciadament no va passar. Dos desgraciats gols -un dins Cala d'Or i l'altre a la Penya Santa Eulàlia- varen fer que el CD Cardassar hagi aconseguit només un punt dels quatre possibles i hagi perdut una immillorable oportunitat per salvar definitivament la categoria, malgrat encara estigui a una zona tranquil·la de la classificació.

Però no deixam la disciplina del Cardassar perquè aquest darrer mes els temes extraesportius han estat notícia. Primer va ser el cas d'en Toni Fernández, un home bàsic per a la defensa de l'equip; va ésser una fuita que va durar dues setmanes per mor d'uns desacords econòmics amb la directiva. Les dues parts s'han entès i en Fernández ja va tornar jugar contra la Penya Esportiva.

La segona fuita la va protagonitzar el jugador local Mateu Rigo, que després d'algunes discrepàncies amb l'entrenador va decidir abandonar el club. Les coses tornen estar al seu lloc i en Mateu també va tornar jugar contra la Penya Esportiva.

No deixant el futbol, cal dir que la Penya segueix el camí cap al triomf de la lliga, amb tres partits guanyats i un de perdut. Com a nota curiosa per aquests esportistes va ésser la victòria que varen lograr davant el Cardassar a un partit d'entrenament.

D'altra banda, i canviant d'esport, hem de dir que en bàsquet els equips locals segueixen amb la seva discreta intervenció en els distints campionats en què participen. L'equip federat va l'11è, amb 8 partits guanyats i 18 de perduts, i l'equip de penyes cada partit es veu molt apurat per aconseguir els cinc jugadors. Mal moment, per tant, per aquest esport en el nostre poble.

Sol, i de dol

Socio Educativa Cultural

AJUNTAMENT DE SANT LLORENÇ

El dia 5 de març ha començat a funcionar el Servei d'Informació Juvenil, es troba al Centre d'Adults (C. Clavell) i l'horari d'atenció al públic és el dimarts de 19 a 21.

Què és el SIJ?

Es un servei que crea l'Ajuntament de Sant Llorenç dins l'Àrea Socio Educativa Cultural. La seva finalitat és informar i assessorar els joves sobre temes que els afectin o interessin.

Tal volta cal demanar: per a què informar? Pensam que avui en dia es genera tanta informació i de tan variada procedència que és molt fàcil que quedi difuminada sense arribar al seu punt de destí, en aquest cas, els joves. es per això que es veu necessari potenciar punts on, en certa manera, se centralitzi la informació per tal de donar als joves l'oportunitat de conèixer distintes alternatives oferides per la societat.

A qui va dirigit?

A tots els joves del municipi de Sant Llorenç i a qualsevol persona o entitat relacionada amb l'àmbit juvenil.

Què ofereix?

El servei disposa d'informació sobre diverses àrees: ensenyament, treball, associacionisme juvenil, premis i concursos, activitats d'oci i temps lliure, etc. A més atindrà les demandes dels joves sobre aspectes puntuals de les àrees abans esmentades.

Maria Bel Sancho
Cap d'Àrea

CDS

Tomeu Mestre

Podeu avançar ja sa composició de sa llista del CDS?

Sa llista completa no la tenim. Dilluns passat mos reuníem es militants i simpatitzants d'es partit per decidir es qui l'encapçalaria, perquè trobàvem que havia de ser es que dugués ses riendes a s'hora de completar-la. Me triaren a jo i ara la setmana que ve mos tornarem trobar per decidir tota la resta.

Hi ha tendències dins es partit? Dit d'una altra manera, ¿hi ha més d'una persona que opta a sa segona plaça?

Tendències pareix esser que no n'hi ha i què es grup és ben compacte, però sí persones amb inquietuds i ganes d'entrar. De totes maneres no hi ha hagut una lluita forta p'es llocs.

¿Creus que vos haurà afectat molt sa fuita d'en Tomeu Carbó, tant a nivell de militants com de perspectives de vot?

De militants no mos n'ha pres. Només se n'ha duit sa seva família, cosa que consideram ben normal. Si s'arriba a presentar se'n durà qualque vot, és clar, però, degut a sa malaltia que té crec que no mos farà massa mal i es seus recolzaments seran mínims. Darrerament no estava gaire aficat dins es partit i ja se veia que anava p'es seu compte, fora d'es grup del CDS. Noltros l'hem estat aguantant per qüestions d'amistat i perquè consideràvem que era una persona que havia fet feina p'es grup i que convenia que acabàs sa legislatura.

Vos heu fet expectatives de cara an es resultats?

Noltros tenim bastanta il·lusió, i amb lo que hem fet p'es poble pensam que podem ser sa llista més votada, sobretot si no se presenta en Tomeu. Però malament s'arribi a presentar i noltros perdiguem dos-cents vots, creim que podem treure es mateixos resultats que a ses passades, és a dir, tres regidors.

CB

Tomeu Pont

Sembla que a ses vinents eleccions municipals te presentaràs amb un partit diferent del d'abans...

Sí, amb Convergència Balear.

Ja teniu es primers llocs de sa llista decidits?

Es dos primers, sí. En vaig parlar amb n'Ignasi i a ell li va parèixer més que bé. Jo consider que si duc n'Ignasi a s'Ajuntament faig un favor an es poble, perquè, per a mi, és es millor homo de gestió que tenim, sobretot per sa part d'es turisme. P'entura no duu gaire vots però no n'hi ha cap que prepari ses feines com ell. Li pots comanar lo que vulguis i no hi emporta que passis pena que ho durà tot ben preparat. I si jo no era batle i ell no sortís, tal vegada fins i tot estaria disposat a sacrificar-me perquè hi entràs.

Sa resta de sa llista encara no està decidida, però ja tenim persones a voler per fer-la.

T'ha costat molt deixar un partit que tu contribuïres a fundar a Mallorca?

Però molt! Això sí que és ver. Consider que no era jo es qui se n'havia d'anar d'es partit, perquè no n'hi ha cap d'es que queden que l'estimàs tant com jo, ni de molt.

Quines relacions tens amb sos que han quedat dins el CDS es es poble?

Molt cordials i correctes. No he conegut ni sa més petita falta d'atenció.

Vos heu fet expectatives de cara an es resultats?

Jo, com sempre, esper treure tres regidors.

UIM

Miquel Vaquer

Diuen que hi haurà un canvi radical dins sa teva situació política...

A mi m'han fet un fet que no esperava i a darrera hora he hagut de posar fil a l'agulla; me presentaré amb sa Unió d'Independents de Mallorca, que és un partit que me va bastant bé perquè mos dóna llibertat per fer i desfer lo que volguem dins es poble, cosa que per lo vist no fan ets altres. Sa idea és fer una cosa semblant a Convergència i Unió de Catalunya.

Ja sabeu sa composició de sa llista?

Es dos primers sí, que serem en Joan Santandreu i jo, però an ets altres encara no te'ls puc dir. Lo únic que sabem és que majoritàriament seran gent nova, molts d'ells joves, que no han estat mai dins s'Ajuntament. Procurarem combinar s'experiència amb sa il·lusió.

Com t'has sentit amb aquesta espècie de cop d'estat que t'han pegat?

Estic content perquè he reaccionat més o manco bé. Per a mi ha estat un accident polític, però sa gent m'ha fet costat i m'han donat molt de coratge.

Com han quedat ses relacions amb so PP local?

Jo ja he dit diverses vegades que contra es candidat d'es PP a Sant Llorenç no hi tenc res. El vaig visitar fa uns dies i ell me va agrair lo que havia dit per sa ràdio, però havíem quedat que vendria a canostra i encara ara no m'ha tornat sa visita, cosa que crec que li tocava haver fet.

Vos feis moltes expectatives?

Ho trob prest per començar a fer suposicions, però crec que serà una lluita oberta i dinàmica i que es poble triarà lo que més li convengui.

PSM

Antoni Sansó

Ja teniu decidits es primers llocs de sa candidatura?

Sa llista completa encara no la tenim, però sabem que hi haurà un grup de gent nova i jove i un altre d'antics militants del PSM, a més d'alguna gent popular que no està integrada dins cap dels dos col·lectius que t'he esmentat abans.

En general s'assemblarà bastant a sa de ses passades, amb gent jove que té ganes de fer feina. Posats a donar noms te puc dir que es cap de llista seré jo i sa segona na Joana Domenge.

Ses relacions amb sos altres grups, que tal són?

Ses personals són bones, però a nivell polític tenim ses nostres diferències, i aquests darrers temps s'ha demostrat. Ara pareix que hi haurà gent nova i es mal de dir si mos entendrem o no. Ara, amb sos que ja hi cren, ses relacions són un poc tibants.

Te pareix que hi ha possibilitats de tenir un ajuntament governat p'es progressistes?

Jo crec que sí, i en part s'idea nostra parteix d'aquí. Si hem d'estar dins s'oposició hi estarem, que ja en sabem, però mos presentam per estar dins s'equip de govern.

Per quin lloc lluitau, voltros?

Noltros hem de dir que anam p'es tercer, que ara ja en tenim dos, encara que sabem que és difícil. Intentarem mantenir es resultats i això mos ne donaria dos de segurs.

PSOE

Jerònia Mesquida

Com teniu lo da sa llista?

Encara n'hi ha per una estoneta. Tenim es primers llocs, però es problema és que noltros anam cercant gent que sigui coherent amb so programa de feina que duim, i això duu temps. De totes maneres sabem que sa que encapçalarà sa llista seré jo i sa segona na Maria Galmés, i que també hi estaran en Joan Tous i na Maria Bel, però encara no està decidit a quin lloc aniran.

Si dius que estau cercant gent que sigui coherent amb so vostro programa, quin seria es retrat-robot d'un candidat del PSOE?

Seria gent que se volgués il·lusionar amb un projecte de feina, solidària, a fi de que es poble se pugui modernitzar en aquests quatre anys, que no sigui un municipi amb un pressupost important i que no té res d'infraestructura. Volem implicar molta gent dins aquesta idea de canviar es municipi, i per això mos presentam. Duu feina, però sa gent està sortint, maldament no estigui dins sa llista. Mos hem trobat amb so problema de que es poble està desencantat. Sa gent hi ha hagut un moment que s'ha il·lusionat i ha fet feina, però llavors no s'han vist es resultats que s'esperaven.

Com són ses relacions amb sos grup independent de Son Carrió?

De moment són cordials.

Creus que aconseguireu un govern progressista?

Noltros pensam que sí, que hi haurà un bon govern.

Quines són ses vostres expectatives?

Noltros anam per sa batlia i p'es quatre regidors.

Son Carrió

Mateu Puigròs

Què ha estat això, un retorn an ets orígens, una ruptura amb el PSOE o una estratègia?

Jo crec que més que res ha estat una estratègia, i un poc també un retorn an ets orígens. Han passat una sèrie de fets i circumstàncies que mos han fet replantejar sa possibilitat d'aglutinar es màxim de vots dins Son Carrió, de manera que si després de ses eleccions mos tornàvem juntar podríem tenir més possibilitats d'aconseguir sa batlia per sa candidatura del PSOE, na Jerònia Mesquida.

En es Parlament, idò, donareu papeletes del PSOE?

Encara n'hem de parlar, però hi ha moltes possibilitats de que sigui així.

Ja teniu es primers llocs decidits?

Sí, i tota sa llista també. Falta confirmar-los definitivament, però ja els tenim a tots. De primer hi aniré jo, de segon en Miquel Galmés i de tercer en Toni Bassa, que ja hi anava a sa llista d'independents de sa primera legislatura.

Creus que hi ha possibilitats de que en resulti un govern progressista?

Jo pens que sí, perquè sa dreta està tan dividida que no crec que arribi a aconseguir una majoria.

Quants vos pareix que en treureu?

Al principi teníem es nostros dubtes de si havíem pres una decisió equivocada, però de cada dia n'estam més satisfets. Es fet de que a Sant Llorenç hi ha-gi tantes llistes creim que mos dona sa possibilitat de treure'n dos.

PP

Mateu Domenge

Ja teniu sa candidatura preparada?

Degut an es fets que mos han passat hem hagut de nomenar primer sa gestora i ara anam un poc atrassats. Fins d'aquí a dos o tres dies no podrem donar es noms definitius. De totes maneres ja sabem que es segon serà en Guillem Llull, de Son Carrió, i que sa llista estarà integrada per gent jove i nova d'es Partit Popular i d'Unió Mallorquina.

Com són ses relacions amb sos escindits d'es partit?

A mi m'ha sabut molt de greu que ses coses hagin acabat d'aquesta manera. Noltros volíem que continuassin dins es partit i que no hi hagués ruptura, de manera que se produís una renovació mesclada amb una continuació, però no ha estat possible.

Voldríem que quedàs clar lo que ha passat dins es PP. Noltros no hem tret defora a ningú ni s'ha volgut imposar res. Degut a uns problemes interns se va creure que hi havia d'haver una renovació tant amb sos càrrecs com amb sa manera de fer feina. Mos donaren unes directrius i així ho comunicàrem an en Miquel, però ell no hi va estar d'acord i se va estimar més anar-se'n. Hem de pensar que es partit no se pot basar només en una persona, sinó que s'ha de seguir unes sigles i uns programes.

Ja podeu donar es noms d'es membres de sa gestora?

Sí. Són en Jaume Massanet, en Francisco Juan Bassa, en Guillem Fullana, en Llorenç Cabrer, en Miquel Mascaró i en Guillem Nadal.

Creus que teniu possibilitat de formar un govern de centre-dreta?

Noltros confiam bastant en formar un equip de govern, però hem de tocar amb sos peus enterra i veure que està difícil.

Quin regidor anau a cercar?

Noltros lluitam p'es quart.

Jazz

a Sant Llorenç

Dia 19 de febrer Sant Llorenç es va omplir de música jazz durant dues hores. Els protagonistes foren *Calitza Jazz* i el lloc el Garatge.

L'esplèndid grup de Manacor donà molt bona impressió davant el nombrós públic que s'havia traslladat per passar una bona vetlada escoltant bona música i bevent un parell de copes.

Terratrèmol

a Inca

Dia 13 de març el nostre grup *Terratrèmol* es va traslladar a Inca, a la discoteca Bruixes, en el sopar que va fer el PSM.

Encara que el públic no fou gens bo, gràcies a la gent de Sant Llorenç que es va traslladar a la discoteca, els *Terratrèmol* actuaren bé i donaren molta canya.

Sol, i de dol

Tal dia com avui

ARA FA 15 ANYS

* Que va sortir a rotlo el primer número de la revista escolar *Voces*.

* Que va començar un curs de fontaneria organitzat pel PPO.

ARA FA 5 ANYS

* Que es va celebrar el referèndum sobre la permanència a l'OTAN. A Sant Llorenç van votar un 50% dels electors i a totes les taules guanya el No.

Josep Cortès

Cançons

de Setmana Santa

del Cançoner Popular de Mallorca

Som a sa Setmana Santa.
Que són de prop es confits!
Desgraciada berganta
que es dimecres no n'ha vists!

Cristo va dir "Ego sum"
i tots caigueren en terra.
No los volen a la guerra
perquè sa xuia fa fum.

Devers sa Setmana Santa,
sa creu, la solen portar,
i jo la'm vaig carregar
devers quatre mesos antes.

Tota sa Setmana Santa
són dies de passió.
Com començ una cançó,
si no s'avé, ja s'enquontra.

A l'amo de sa casa aqueixa,
Déu li do la sanitat,
ses sales plenes de blat
i ets orons ben plens de xeixa.

A sa branca d'es portal
hi ha dues pells penjades;
això deu esser senyal
de que han fet moltes panades.

Quantes n'hi ha de casades
que haurien mester garrot!
Per a Pasco volen xot
i no saben fer panades.

Sa criada diantrera
-mal caiga dins es llevat!
com vàrem haver cantat
va dir que es senyor no hi era.

Si no heu fetes panades,
dimecres porem tornar,
i la mos heu de triar
que hi haja moltes taiades.
Déu mos do força a ses barres
per porer-la roegar.

Noltros venim damunt fuia;
tant mos és com no mos és.
L'amo, si no ens donau res,
ho direm per onsevuia.

Vicenç Villatoro

Dades personals

* Vicenç Villatoro Lamolla

* Terrassa, 1957

* Llibres publicats:

Narrativa:

Papers robats que cremen

(Premi Joaquim Ruyra)

Evangelí gris

(Premi Sant Jordi)

País d'Itàlia

(Premi Sant Joan)

Els anys a ciutat

Entre batalles

Les illes grogues

(Premi Ciutat de Barcelona)

Titànic

Poesia: *Els arbres vora els marges*

Cartografies

Dietari: *A l'inrevés*

Ha participat en dos volums d'Ofèlia Dracs (*Essa efa* i *Bocato di cardinale*)

Co-autor dels guions de les pel·lícules "*La teranyina*", "*L'escot*" i "*Havanera*".

Autor de les lletres del disc "*Fugida*", de Ramon Muntaner.

* Com a periodista va participar en els començaments de TV3 -Televisió de Catalunya, on hi ha treballat durant cinc anys. Ha estat Cap d'Informació Cultural, director i presentador del programa cultural "*Trossos*", director i presentador del programa "*Crònica tres*" d'informació general i membre del Comitè de Direcció de "*La vida en un xip*".

Ha entrevistat diverses personalitats del món polític (Iasser Arafat, Lech Walesa, Walid Jumblat, Mario Soares, Felipe González, Manuel Fraga, Isaac Navon, Edward Heath, etc.) i del món social i cultural (Julio Iglesias, Yoko Ono, Leonard Cohen, Jorge Luís Borges, Leonardo Sciascia, Camilo José Cela, Marta Sánchez, Giorgio Bassani, Bernard-Henri Levy, etc.)

Ha realitzat reportatges a Israel, Xile, Polònia, Japó, Txecoslovàquia, Iugoslàvia, etc.

Ha mantingut columnes diàries d'opinió al diari "Avui", "Catalunya Ràdio" i articles periodístics a "Serra d'Or", "El temps", "El periódico", "Set dies"... Està especialitzat, periodísticament, en el conflicte de l'Orient Mitjà i en la qüestió dels nacionalismes a Europa.

* Resideix temporalment a Artà per escriure una novel·la ambientada en una illa mediterrània inexistente, entre 1828 i 1939.

Vostè va participar en el naixement de TV3, que després ha estat el canal autònom que més s'ha consolidat. ¿Això ha estat gràcies a ser una televisió en català o malgrat ser una televisió en català?

Em sembla que les dues coses. Gràcies a ser una televisió en català, perquè hi havia sectors molt amplis que estaven desitjant que existís una televisió catalana i que per tant l'haurien sintonitzat fos quina fos la seva oferta. Però també hi havia sectors que per desconeixement de la llengua o per prejudicis ideològics estaven menys disposats a veure una televisió en català que una en castellà. TV3 ha conquerit una presència important en aquests sectors gràcies no a la seva llengua, sinó al seu model televisiu, fonamentat en uns productes competitius i populars, en uns informatius solvents i en una oferta agressiva, en camps com per exemple els esports. Molts sectors socials han connectat amb el català com a llengua, han descobert que l'entenien i que podien accedir-hi amb facilitat -tant de la immigració al Principat com a le Illes o el País Valencià- gràcies precisament a TV3.

Aquest panorama pot canviar molt amb l'aparició de les privades?

Ha canviat una mica, de fet. Però TV3 és probablement la televisió pública que menys ha patit l'impacte de les privades, que és de fet l'impacte de Tele 5, la cadena privada que més audiència ha aconseguit. És clar que ara hi ha més gent a repartir el pastís publicitari i d'audiència. Però les ofertes són molt singularitzades, amb una personalitat molt determinada en cada cas. En aquest sentit, les privades no han fet molt la competència a TV3, perquè no responen al mateix model i per tant es dirigeixen a franges d'espectadors diferents. El problema polític, o lingüístic, és que en les privades s'ha desequilibrat molt a favor del castellà l'oferta televisiva.

Hauríem de tenir una televisió autònoma, les Balears?

Tenir una televisió competitiva és molt car. TV3 ha aconseguit autofinanciar-se, però gràcies a una enorme inversió en infraestructura en un primer moment. Això tenia sentit perquè per raons lingüístiques i de consciència política Catalunya exigia una televisió pròpia. En altres autonomies això és més aviat un luxe, difícil d'entendre. En el cas balear, les raons lingüístiques hi són tant com a Catalunya, les polítiques d'una manera potser diferent. Però no crec que tenguí sentit crear una gran estructura caríssima que pretenguí ser, per dir-ho així, la TV3 de les Illes, sinó que potser seria més lògic una televisió complementària, més lleugera, a través d'una política d'acords amb TV3 que servís també per balearitzar TV3, si es pot dir així.

Al marge de les qüestions televisives, vostè viu temporalment a Artà, escrivint una novel·la. ¿Com és que hi ha vingut a parar?

Bé, jo soc novel·lista des de fa temps, la meua primera novel·la es va publicar l'any 81 i en tinc mitja dotzena al mercat. En un moment determinat, la feina periodística, als diaris i a la ràdio, gairebé m'impedia dedicar-me a la literatura i vaig decidir buscar-me un lloc aïllat per tornar escriure. A més, el meu projecte de novel·la passava a una illa. Això em va dur a escollir Mallorca per una estada provisional, per tal de posar en marxa aquest projecte literari. La resta són casualitats.

L.B.

Espipellades

Flor de Card -16- (60)

Després d'haver fet un primcernut estudi de mercat amb una coneguda multinacional americana de marketing, na Rita i jo hem decidit no presentar-mos a ses eleccions municipals d'es mes que ve, perquè mos han assegurat que faríem tants de vots que lo més segur és que haguéssim d'agafar es maneig de la Sala, i a noltros mos agrada més anar a cercar espàrecs o prendre es sol damunt s'arena, que amb aquest puta hivern que hem passat hem arribat a agafar floridura i mos han hagut de torcar com a ses sobrassades.

Es Comitè de Fuites i Desercions del CDS vol fer sebre an es públic que per poder aspirar a sa batlia de Sant Llorenç serà obligatori haver militat primer a ses seves files. De moment ja hi han passat en Tomeu Bovet, en Mateu Gostí i en Tomeu Carbó, però pareix que en Falera, en Toni Cuc, na Jerònia d'es Pou Vell i en Mateu de sa Caseta no s'acaben de decidir.

Que facin es comptes que vulguin, però d'es seu pa faran sopes!

Si a voltros i a jo no mos han oferit cap lloc a ses llistes, desenganau-vos, és que no hi ha ningú que mos vulgui perquè no servim per a res, i no li doneu més voltes. Així que, a més d'apuntar-mos amb so dit, haurem de participar com a expectadors en so gran futur de glòria que espera an es poble de Sant Llorenç, que amb un centenar gros de persones disposades a fer feina de franc p'es municipi ses coses no mos poden anar mai malament. Alabat sia Déu!

No és ver que si en Miquel Falera guanya ses eleccions mos pugui obligar a anar a Lluc a peu per donar ses gràcies a la Moreneta per haver fet costat a un d'es seus. Tot lo més que permet sa llei és fer-mos pujar es quatre escalons d'es Lloc Sagrat per dur un brot d'alfabaguera a la Mare de Déu Trobada, en acció de gràcies per haver convertit un pecador an es bon camí d'es mallorquinisme polític.

PP		CDS		PSOE	
PP	FALERA	CDS	CARBÓ	PSOE	S. CARRIÓ

Llàstima que no hi hagi cap nacionalista radical que vulgui voltar cama an en Toni Cuc i prendre-li es primer lloc de sa llista del PSM, que m'han dit que està com a empegueït de ser s'únic que no ha fuit per fer una llista d'independents.

Sé cert que no vos ho haguéssiu pensat mai que no bastassin es partits per tots es llorençins amb vocació política.

I això que de cent que se presenten té collons de no haver-n'hi mitja dotzena que s'acostats p'es plens de s'Ajuntament!

Flor de Card, com es bons vins, amb el temps guanya solera i s'assaboreix millor. Sembla que es seu punt exacte són quatre anys, com ses eleccions municipals.

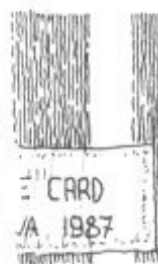
I sinó ja reparareu si sa plana més consultada aquests dies no és sa que donà es resultats de 1987 a Sant Llorenç. N'hi ha que n'han fet fotocòpies reduïdes i tot per poder-la dur sempre dins sa butxaca i treure comptes de ses seves possibilitats.

I, maldament no tengui gens ni mica d'alcohol, pareix que hi ha més d'un candidat que ja té s'enteniment enterbolit per ses ganes d'entrar.

A ses primeres eleccions deien que Flor de Card -confontent-la amb en Pep Mosca- era socialista perquè ets Independents havien fet batle n'Ignasi; a ses segones resulta que se passà a s'Unió Mallorquina p'er fer costat an en Busco, oncle seu; a ses següents s'apuntà an el PSM perquè en Toni Cuc fos es segon batle i poder-lo manejar així com volgués; ara resulta que enguany volem jugar a ser del PSOE perquè Sant Llorenç necessita *mà de metge* i a noltros lo que mos agrada és tallar i cosir.

Vos imagineu que mos aniria de bé si poguéssim fer de deu u de lo que diven que feim?

Si en Miquel Falera, es carrioners, en Ramon d'es Forn i en Biel Figó arriben a fer llista d'independents sa campanya electoral pareixerà sa Guerra de s'Independència contra es francès!

Per si de cas ja podeu anar pensant a qui adjudicau es papers de Napoleó, Ferran VII, Agustina de Aragón i Pepe Botella!

Josep Cortès

COMPANYIA
Xesc Forteza
Presenta

La Comèdia de Teatre Regional
i en vers original de:

PERE CAPELLÀ
(MINGO REVULGO)

Es Marquès de sa Rabassa

DISSENY DELS DECORATS
I VESTUARI: **TONI CORTÈS**

DIRECCIÓ ESCÈNICA: **PERE NOGUERA**

DIRECCIÓ GENERAL: **XESC FORTEZA**

GOVERN BALEAR

EN COMMEMORACIÓ DEL DIA DE
LES ILLES BALEARS

PREUS POPULARS

GRAN ESTRENA
DIA 31 DE MARÇ

TEATRE PRINCIPAL - DEL 1 AL 7 D'ABRIL

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

D'ençà que Adam va esser temptat per Eva amb una poma la cuina sempre ha estat de moda, però potser mai no hagi arribat als nivells d'avui en dia: tothom parla de cuina, es fan cursets, la gent surt als restaurants, s'apunta a revistes, segueix les receptes de la televisió, s'organitzen tertúlies...

Precisament la idea de posar en marxa aquesta secció va sorgir de la *tertúlia* sobre cuina que el mes passat férem amb Aina Salas a Flor de Card. Si tenim col·laboració abastament dels aficionats feim comptes estructurar-la de la manera següent: començarem amb la definició d'un concepte relacionat amb la cuina; a continuació donarem uns petits consells sobre cuina i dietètica i acabarem amb una recepta.

Començam, idò, la secció amb l'esperança de que la gent porti les idees i receptes que coneix. Gràcies a tots per anticipat.

Definició

Gastronomia: art de menjar bé i regaladament.

Consells

Vet-aquí uns petits consells per torrar la carn:

Per torrar qualsevol tipus de carn (porc, pollastre, vadella, etc.) a la planxa o bé al caliu, necessitem que la planxa o les graelles estiguin ben calentes si volem que la carn no s'aferri, hi posarem la carn damunt sense cap tipus d'adob, i quan ens agrada de cuita la posarem dins una safata ben calenta i la condimentarem amb sal, oli, llimona, herbes aromàtiques, etc, segons el gust de cada persona.

Per què no hem de posar sal a la carn abans de coure-la? Perquè la sal fa treure el suc de la carn.

Per què no hi posarem oli? Perquè en lloc de torrar-la la fregiríem.

Per què no hi posarem la llimona? Perquè si coem la llimona perd la vitamina C.

Per què no s'hi han de posar les her-

bes aromàtiques? Perquè és millor menjar-les crues que cuites. Són millors per al nostre organisme.

Són petits consells a tenir en compte per millorar el nostre hàbit de cuinar.

Recepta

Robiols de confitura de tomàtiga verda.

(Aquesta recepta ha estat elaborada per na Bel Soler Santandreu, obtenint el premi a la millor recepta al Concurs de Dolços tradicionals de Mallorca. Desembre de 1990).

Ingredients: (per la pasta)

- * 1/2 tassa de suc de taronja
- * 3 tasses de saïm
- * 1 tassa d'oli
- * 2 tasses de sucre
- * 2 vermells d'ou
- * 1 kg de farina

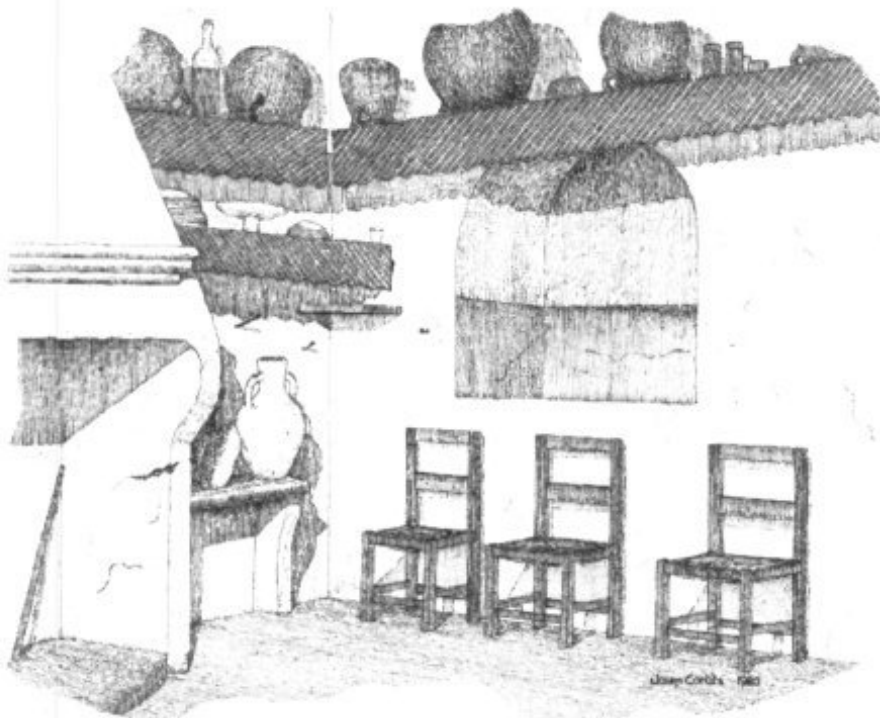
Ingredients: (per la confitura)

- * 1/2 kg de tomàtiques
- * 400 gr de sucre.

Per preparar la confitura farem bocins de les tomàtiques, les llevarem els pinyols i hi posarem el sucre per damunt; la courem dins una greixonera durant més o manco una hora, tenint esment de remanar-la de tant en tant perquè no s'aferri.

Per fer la pasta dels robiols fondrem el saïm i el posarem dins un ribellet o un altre recipient on hi poguem fer la pasta; després hi posarem el sucre, l'oli, el suc de taronja i els vermells d'ou i ho remenarem tot un poc fins que els ingredients estiguin una mica mesclats; hi posarem la farina i anirem pastant fins aconseguir una pasta homogènia que es pugui treballar. Després de tenir la pasta ben pastada passarem a fer els robiols agafant una bolleta de pasta, l'aprimarem amb l'aprimador de manera que ens quedi com una coqueta rodona i al mig hi posarem la confitura; ho tancarem pitjant amb els dits i, perquè ens quedi ben coriós, retallarem la pasta que ens quedi per les voreres amb el rodet. També hi podem fer una dibuixos amb el mateix rodet, amb una forqueta, etc. Quan tindrem la llauna plena els enforbarem.

Antònia Garcia

Les taronges

Un dia que plovia a poc a poc, el rei Colau anà a collir taronges dels tarongers reials.

Baixà les escales senyorívoles, de marbre portat de l'Índia, deixant anar la seva mà dreta damunt l'arrambador llis. La mà esquerra tenia esment de l'espasa amb què, fa molt de temps, escapçà el cap de més de quatre-cents moros.

Travessà el pati desert ben aviat. L'olivera que donava entrada al castell, en senyal de pau i benvinguda, degotava l'aigua, font de vida, com si s'eixugàs les llàgrimes del déu.

El bon rei entrà en els jardins immensos. Passà les pomeres, encara de fruita verda, les pereres, els melicotoners, els ametllers florits. A l'enfany d'aquell verger hi va veure la gola que l'havia fet sortir de palau amb aquella brusca: els tarongers.

El jardiner reial, per ordre seva, temps enrera n'hi semblà tres. Tres tarongers, plens de vida: un per cada fill mort.

El més alt, en memòria d'En Pere, el valent, que fou decapitat pel sagnant Barba-Rossa. D'un empelt qualsevol brostà l'arbre més alt i esponerós de la cort nostra. Un homenatge ben reconegut.

El taronger més dolç pel príncep Jordi, que va ésser pres l'any de la Desgràcia. El fill de rei era molt estimat pel seu poble, perquè escampava el bé per les comarques nostrades. S'havia mesclat

entre la gent humil per veure les mancances dels seus súbdits: patí fam amb ells, els aconhortà, fou capturat en un atac pirata, tractat com un pagès (ell que havia nat a un llit d'or i de seda) i morí de pena i patiment a Berberia.

El tercer fill, l'infant, el tercer taronger, el més petit. L'infantó estimat que morí acabat de néixer i se'n dugué sa mare al cel, la reina Elionor. Dos bocins del cor del bon rei En Colau s'eixugaren de sang. L'infantó que encara no havien batejat rebé el nom de Jaume, com tots els Jaumes de la nostra noble nissaga.

El rei Colau collí tres taronges, una de cada taronger. El sol les havia donat un color intens. Pelà la més grossa, la més dolça i la més petita; les pelà totes tres.

De la grossa en menjà quatre grells: un grell, cinc anys de vida d'En Pere, vint anys. El cor del bon rei s'eixamplà.

De la taronja més dolça n'assaborí una tercera part. Una part, més dolça que la mel, de la vida del príncep Jordi. El cor d'En Colau tornà de sucre, de tan amable.

Tania a les seves mans amples la taronja més petita. Onze grells la formaven com onze foren els dies de vida d'En Jaume. Per cada un que en tastava el seu seny més es mesurava en la justícia, la bonesa i l'equilibri.

L'altre dia, quan plovia a poc a poc, vaig obrir les finestres de ca nostra. Just davant hi tenia el taronger de mon pare. Hi vaig destriar, i no sé si eren bellumes o les ombres de les branques mogudes pel venteguer, el bon rei En Colau i la reina Elionoreta, asseguts devora un ninó, que dormia dins el bres. Pere, Jordi, no jugueu tan a prop del vostre germà, que el podríeu despertar!

Pere J. Santandreu Brunet
Gener 1991

L'hortet

Si sumam totes les superfícies de tots els jardins, de tots els hortets de cap de setmana, de tots els quartons i mitges quarterades de Mallorca, quina superfície tendrem? Una superfície bastant gran. No és una dada molt científica que diguem, cap matemàtic no caurà d'esquena enlluernat per ella. Però és una dada molt important.

Quina superfície hi ha de terres protegides a Mallorca? Realment, realment protegides, poca. Una altra dada poc científica, però important. La protecció del medi ambient és tema del dia. Els governs compren, més o menys aviat, amb més o manco pressa, a un preu poc o molt elevat, superfícies de terra i les declaren àrees protegides. Bé està. Però la protecció del medi ambient és un deure que pertoca a tots i a cada un de nosaltres. Prenim un diari, llegim amb satisfacció que s'avança en aquest camp, en xerram amb els amics, amb els veïns, a la feina, a la tenda. I aleshores anam al jardí, a l'hort, i començam a esquitxar, a abonar amb productes que desco-neixem totalment, que contaminen la terra, l'aire i els nostres propis aliments. Ho feim en un terreny petit, és ben ver, però un més un, quant faran? un cotxe sol no és problema, però un més un fan l'aire irrespirable. Per això és important que un més un, entre tots, protegim els petits terrenys, els jardins, els horts de cap de setmana. Haurem protegit una superfície bastant gran.

No ho podia creure. I tampoc els que ho explicaven. En una sola temporada i havia guanyat tants de dobbers!

Era una persona que no en sabia, del camp. Tenia un terreny bastant gran, i hi anava els caps de setmana. Li proposaren fer una prova: ell només havia de posar el terreny i passar-hi tot l'any. Li donarien unes instruccions per cultivar-lo, li proporcionarien els productes necessaris, li dirien quan i com aplicar-los, dia a dia, fins que arribàs la collita. Els durien a un mercat, al millor, al més ric.

Així va ser. Va vendre els fruits a un preu molt elevat i va quedar amb unes butxaques ben plenes. Sol davant aquella terra, però sabia on comprar els productes amb les instruccions incloses.

L'havien convertit en un agri-incult.

Trencapinyons

Comercial
ES PUIG, c.b.

C. I. F. E - 07303704

Instal·lacions Sanitàries

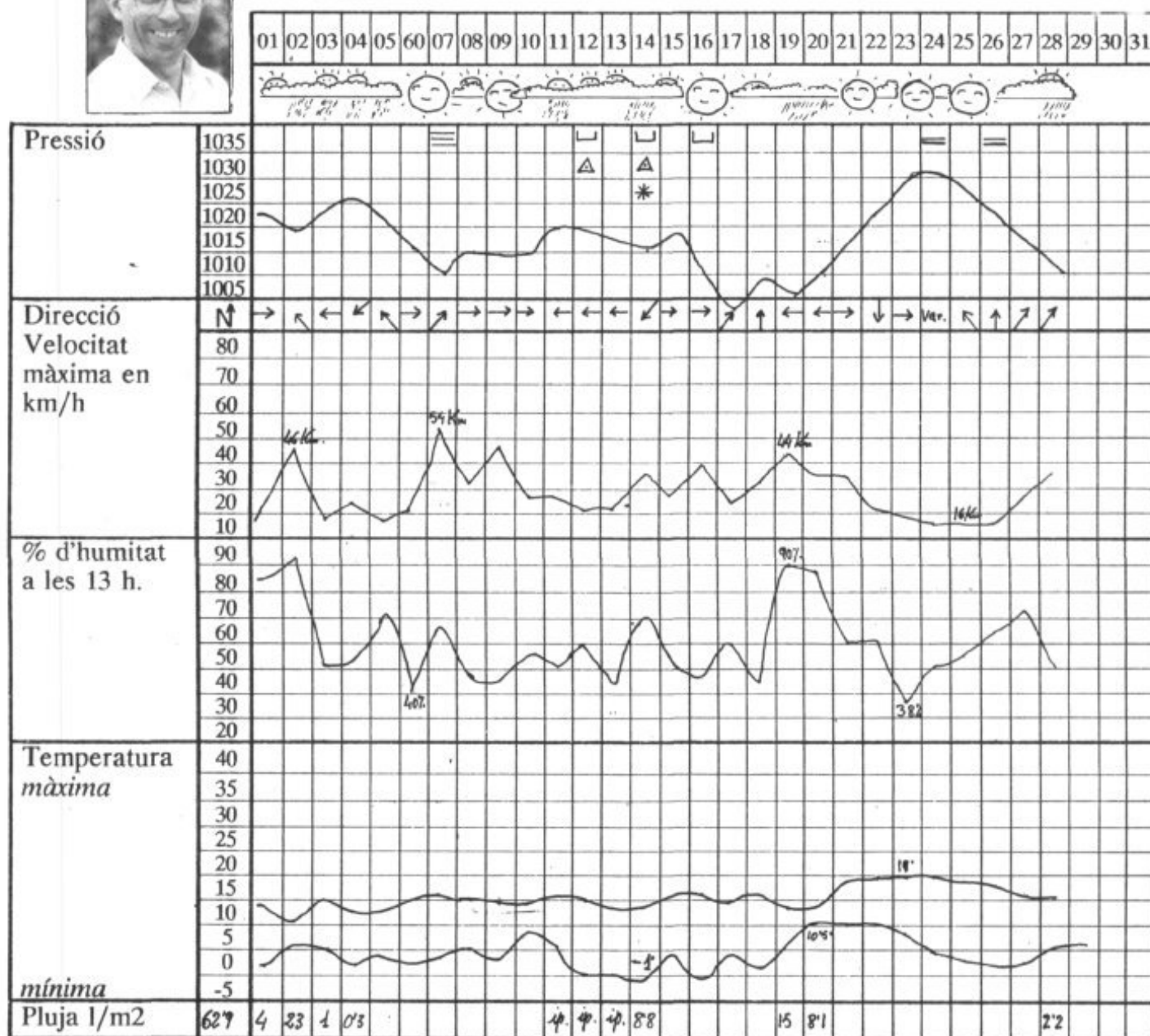
Carrer Nou, 37
Telèfon 83 82 99

07530 SANT LLORENÇ
(Mallorca)

El temps de febrer

Flor de Card -20- (64)

Resum

	1990	1991
Temperatura màxima	25	19
Temperatura mínima	3	-1
Temperatura mitja	13'8	9'4
Temp. màxima mitja		14'6
Temp. mínima mitja		4'5
Boires	3	3
Gelades	0	3
Vent (velocitat màxima)	60	45
Direcció	SW	SW
Pluja	5'4	62'9
Dies de cel serè	14	9
Dies de cel nuvolat	9	11
Dies de cel cobert	5	8
Tempestes	0	0
Granís	0	1
Neu	0	1

Curiositats

De dia 1er d'agost a dia 28 de febrer el torrent de Ses Planes ha davallat almanco set vegades, degut, naturalment, a una tardor i un hivern tan plujosos.

Per tenir-ne una idea, vet-en-aquí un extracte:

any 87-88	354 l/m2
any 88-89	236 l/m2
any 89-90	481 l/m2
any 90-91	685 l/m2

Les revingudes del nou torrent són aquestes:

octubre: dies 3, 9 i 11

novembre: dia 10
gener: dies 13 i 25
febrer: dia 20

NEU-91

Dia 14 de febrer a les 2.30 del capvespre va nevar amb certa intensitat per espai d'una hora i mitja a totes les muntanyes del nostre terme.

Devers les cinc de l'horabaixa eren ben blanques les muntanyes de Calicant, Ses Voltes, Sos Llulls, S'Esquerda i el puig d'Alpara. Al vessant nord de la nostra petita serra, el sendemà a mig dia encara quedava neu.

Una funció de mel i sucre

El passat dia 20 de març va esser inaugurada la 5ª temporada d'òpera a Palma amb el "Cosi fan tutte" de W. A. Mozart. Com és conegut de tothom, enguany es el bicentenari de la mort d'aquest gran músic i la direcció del Teatre Principal, amb la col·laboració de l'Orquestra Simfònica i la Fundació Pública de les Illes Balears per a la música, ha trobat que Mallorca havia de celebrar aquest esdeveniment programant una òpera de Mozart dins la temporada. Fins aquí tot va bé.

La producció del teatre Arriaga i l'Òpera Còmica de Madrid és una producció senzilla i pràctica, pensada per poder-la dur a qualsevol part, i compleix bastant bé la seva missió si no fos perquè no s'ha tengut en compte que hi ha d'haver un cor sobre l'escena. Com solucionar això? Molt senzill: se fan els cors interns. Fantàstic!

Ana Higuera fa una *Fiordiligi* creïble, limitada vocalment, sobretot a la zona de greus, però que realment se sobrevalua davant la inexistència de veu del *Ferrando* (Huw Rhys-Evans) i la desigual veu de *Dorabella* (Dolores Casariego) i *Guiglielmo* (Luís Alvarez), que la fan més suportable en una actuació que podríem qualificar de passable. Punt i apart per a *don Alfonso* (Carlos Chausson), que amb una veu timbrada, lleugera (cosa poc comú en els baixos) i ben imposada, ens va donar els pocs moments de joia que aquesta obra mereixia.

Un altre punt i apart per a l'Orquestra, però negatiu. Tota l'obra va sonar desajustada, amb una afinació sospitosa, i va tenir el seu moment de glòria al final del segon acte, on es va perdre absolutament. I aquí hauríem de parlar del seu titular, que la dirigeix en aquesta

ocasió, el senyor Remartínez, del que tantes coses esperàvem fa dos anys. El teatre Principal el té *bruixat*, al senyor Remartínez i a la seva orquestra, i ja hi va donar una pobríssima impressió en el concert de final de curs de l'any passat. El senyor Remartínez va fer una lectura adequada de l'òpera, amb uns temps ràpids, com exigeix la partitura; el problema és que els seus cantants no estaven capacitats per seguir-lo i els músics tampoc, i jo començ a sospitar que ell tampoc.

A manera de conclusió m'ha fet la impressió que a Mallorca no la prenen seriosament, ni a Mallorca ni als mallorquins. Ja duim cinc temporades d'òpera i, mal que bé, ens fet un criteri i no ens poden passar amb qualsevol cosa.

Sintagma

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori de Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Creu Roja (ambulància)	20 01 02
Jutge	56 90 46
Funerària	52 60 53
GESA	55 41 11
Grua	55 03 44

La negra

Feia una setmana que no aconseguia aclucar ull. Malgrat l'esgotador cansament que l'envaïa es passava les interminables nits donant voltes dins el llit, canviant cada dos per tres de postura per mirar de fer venir la son i oblidar aquell espantós renou que l'obsessionava. Provava de tapar-se el cap amb el coixí per veure si l'esmoreïria un poc, però era debades. Primer el sentia lluny, fluix, com un saluet, quan voltaven el cap-de-cantó del cementiri, vora el molí, però ràpidament anava augmentant fins a esdevenir eixordador en el moment de passar per davant caseva. Semblava com si les persianes i tot, dirigint els barerons cap avall, servissin d'amplificador del terrible escàndol que el duia pel carrer de l'amargura. Sabia cert que feien aposta de modificar el tub d'escap perquè les motos fessin més renou i fins i tot va arribar a pensar que l'únic que perseguïen fent les carreres pel seu carrer era no deixar-lo dormir a pler.

Aquella nit es va colgar més nerviós que mai. Havia discutit amb la dona per una beneïtura, com sempre que discutien, i la punyetera tenia la virtut de fer-lo treure del solc. Devers les dues de la matinada, cansat de donar voltes, va començar la cançó de sempre: carreres a munt i avall amb els tubarros fent un escàndol irresistible. Aquesta vegada, però, les hi pagarien totes juntes, aquells cabrons. Estava ben decidit, els en faria una que els escalivaria per sempre. Pegà bot del llit, es posà el xandall negre a lo aviat i, amb una calça de la dona passada pel cap i la trompa ben estreta amb la mà, es dirigí cap a aquella cantonada que tenia la farola fusa d'ençà que la instal·laren, devers els anys seixanta.

Es va amagar rera el cap de cantó, els muscles tensos, la trompa a punt i l'orella parada. Aviat va sentir les tres o quatre accelerades que s'usava fer abans d'alçar-se i córrer els primers metres només amb la roda de darrera. L'experiència sonora, adquirida a la força, li marcà el moment exacte del cop. El jove caigué d'esquena amb el cap xapat i la moto s'estavellà contra la farola fent un renouer espantós.

L'endemà, el cabo, amb uns guants d'escurar per si quedaven ditades, se'n va dur la moto al magatzem municipal.

Flanagan

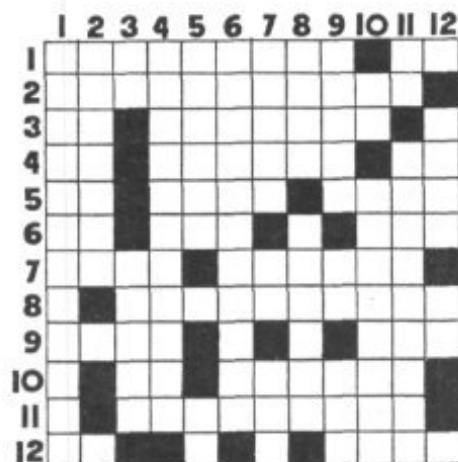
Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A, títol 999

Carrer del Sol, 19
Tel. 585720

Cala Millor (Mallorca)

MOTS CREUATS

Horitzontals.-Convertir en mòmia. Conjunt de sensacions acústiques produït per instrument o instruments de música. 2.-Que produeix eliminació. 3.-Grafia dialectal de "lo" quan aquest pronom va seguit de la partícula "hi". Acte d'agafar. Nom de lletra. 4.-Figuradament, cosa o persona difícil de tractar. Corda gruixuda usada principalment en la marina per a lligar l'àncora i altres usos. Terminació verbal. 5.-El final d'una murada. Iracund, és a dir, propens a la ira. Part llenyosa del raïm. 6.-Prefix que indica negació o privació de la qualitat expressada pel mot amb què s'uneix. Al revés, tercera persona plural del present d'indicatiu del verb anar. Cinc-cents. Distància que hi ha entre la punta del dit polze i la del dit petit tenint la mà oberta i els dits estesos. 7.-Entrada que fa el mar en una costa brava, a propòsit per a treure i avarar les embarcacions. No editat. 8.-Vocal. Fatigar el cervell, marejar, amb sorolls. Cinquanta. 9.-Mot que s'aplica a una varietat de moltons originaris d'Espanya, de llana molt fina i blanca. En els dos buits següents, cinquanta mil romans. Nom de lletra. 10.-Vocal. Al revés, suc del raïm fermentat. Allò que resulta de l'acció d'una causa. 11.-Símbol del nitrògen. Bastiment que sosté el motor i la carrosseria d'un caruatge automòbil. Al revés, nota musical. 12.-Grau d'intensitat, de vivesa, d'un color. En els dos buits següents, símbol de l'alumini. Posta d'un astre.

Verticals.- 1.-D'una manera melòdica. 2.-Varietat de l'olivera. Nom de lletra. Símbol de l'oxigen. 3.-Nota musical. Conifera de fulles curtes, de fusta molt forta. 4.-Donada a imaginar. 5.-Forma externa, visible, d'un cos. La primera. Que gaudeix de bona salut. 6.- Que no es

mouen per res. 7.-Les llavors de la planta del cafè. Pronom. Tall d'un instrument. 8.-Al revés, part d'un ormeig de pesca on van enganxats els ploms. En plural, la desena part de la collita o d'altres productes de la terra, que es pagava com a tribut a l'Església, o al Rei i altres senyors. 9.-Peça de fusta o de ferro que, arrencant de la punta de la quilla, forma la proa o la popa de la nau. Mitja dama. Cent. Res. 10.-Deu egipci. Sense febre. 11.-Afirmació. Cadascuna de les menjades d'alguna importància que hom fa diàriament a hores fixades. Argument o tema d'una composició, que es posa al seu davant com a títol o introducció. 12.-La quarta. Conjunt de peces de metall que entren en el parament de la cuina. Nota musical. Símbol del sofre.

Solucions

Horitzontals: 1.-Momificar. So. 2.-Eliminador. 3.-Le. Agafada. A. 4.-Os. Gumen. Ar. 5.-Da. Iros. Rapa. 6.-In. Nav. D. Pam. 7.-Cala. Inèdit. 8.-A. Atabalar. L. 9.-Meri. L. M. Ela. 10.-E. Iv. Efecte. 11.-N. Xassis. Im. 12. To. Al. L. O. Cas.

Verticals: 1.-Melodíament. 2.-Olesa. E. O. 3.-Mi. Larix. 4.-Imaginativa. 5.-Figura. A. Sa. 6.-Inamovibles. 7.-Cafes. Na. Fil. 8.-Atan. Delmes. 9.-Rodar. Da. C. O. 10.-Ra. Apiretic. 11.-Si. Apat. Lema. 12.-O. Aram. La. S.

BROU DE LLETRES

N O R D T S R L L M S A
A D Z N S E G E L A D O
A L A D O I J F A R C U
I N E E L S H G G E N S
B T C G E E S T A D R A
E L U I R R M O R E O I
F E E R D I A L A D M N
G H A C L A A R X E S E
I J B K M P A T E U O M
N K L M N C R S T T A E
S A N I D R O Q R R L F
H G F R O P I E U O P E
I U E G A R A L A B P S
J O D A M A N E P A I T
B N Z L I D A T A D Z X
C O L L I R E R R A C C

Si no us veieu amb coratge de trobar deu noms de carrers de Sant Llorenç, mirau les solucions: Alegria, Nord, Mare de Déu Trobada, Soler, Xaragall, Ordines, Pou, Femenies, Nou i Carrerillo.

Demografia

DEFUNCIONS

Na Catalina Servera Umbert, casada, morí a Son Carrió dia 27 de febrer. Tenia 64 anys. Al Cel sia.

Na Francisca Pont Melis, vídua, morí dia 28 de febrer a Sant Llorenç a l'edat de 77 anys. Descansi en pau.

En Jaume Massanet Peñafort, viudo, morí dia 14 de març a Sant Llorenç. Tenia 88 anys. Qu el vegem en el Cel.

NOCES

Dia 23 de febrer feren l'esclafit a Sant Llorenç en Santiago Acuña Torres i na Manuela Gisbert Sancho. Que tot els sigui enhorabona.

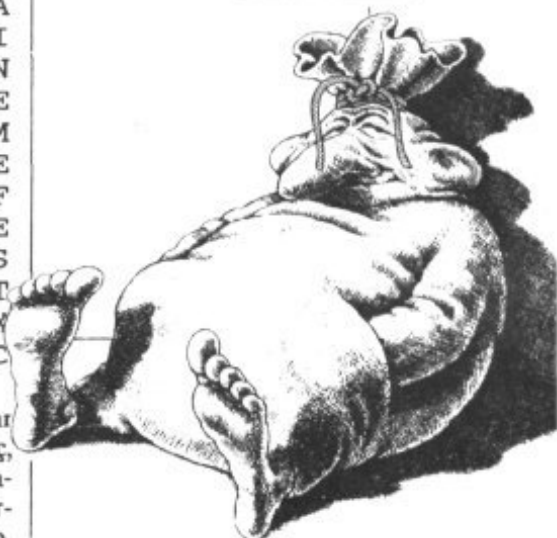
NAIXAMENTS

Dia 23 de febrer, fill de n'Antonio Jesús i n'Antònia Maria, neix a Cala Millor n'Antonio Jesús Sánchez Planisi. Enhorabona!

Na Jennifer Garcia Egea, filla d'en Jesús i na Maria, neix a Son Carrió el dia 5. Enhorabona!

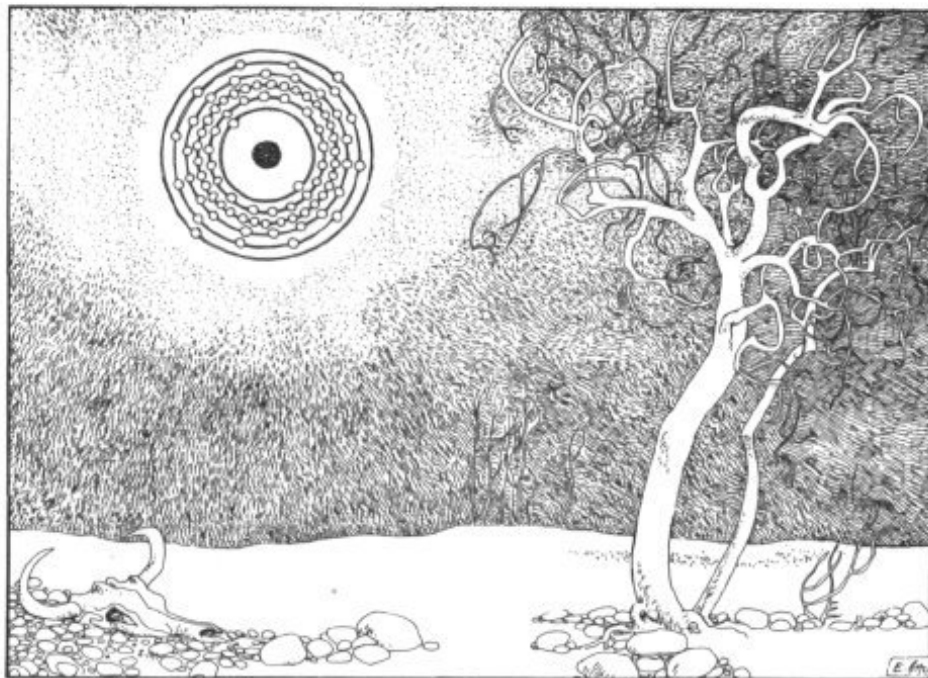
En Martí Pascual Umbert, fill d'en Martí i na Margarita Cristina, neix a Sant Llorenç dia 16. Salut!

Maria Galmés

Viure sense nuclears

Iniciativa legislativa popular per a l'abandonament urgent de l'energia nuclear.

"Viure sense nuclears" és el nom de la campanya més ambiciosa empresa per la majoria dels grups del moviment ecologista i pacifista de l'Estat. Es tracta de fer arribar al Congrés de Diputats un projecte de llei, en el qual es demana la renúncia a la producció i importació d'electricitat d'origen nuclear a tot el territori de l'estat Espanyol, i a la vegada exigeix al govern que elabori en el termini de sis mesos un pla de tancament i desmantellament de les nou centrals nuclears que actualment estan en funcionament, així com les de Lemóniz I i II, Valdecaballeros I i II i Trillo II, sotmeses actualment a moratòria.

La via que hem escollit perquè el Parlament debatesqui i es pronunciï sobre el desmantellament urgent de les centrals nuclears és la **Iniciativa Legislativa Popular** (I.L.P.), actualment l'únic mecanisme que tenim els ciutadans per exercir i gaudir d'una Democràcia directa i sense intermediaris.

La **Iniciativa Legislativa Popular** bàsicament consisteix en la possibilitat de que qualsevol ciutadà/na que presenti 500.000 firmes de persones amb dret a vot, comprovades per la junta electoral i recollides en un espai de sis mesos, pot presentar i defensar des de la tribuna del Congrés de Diputats el projecte de llei pel qual s'han arreplegat les signatu-

res.

La Campanya no es vol limitar tan sols a la recollida de les firmes, ni a denunciar els perills que comporta tot el procés: ja des de l'extracció de l'urani, el seu transport, la preparació per convertir-lo en combustible adequat per a un reactor nuclear i la certesa de que no és descartable cap fuga radioactiva, com va passar a Txernòbil, a més del gran perill per a futures generacions que suposa emmagatzemar per segles els seus residus.

També es vol que sigui motiu de debat al si de la societat, posant de manifest el problema global d'energia. I així, a més d'exposar que és urgent i possible abandonar l'energia nuclear, apuntem i proposam encaminar-nos cap a un model energètic alternatiu diversificat, estalviador i basat en els recursos renovables i les tecnologies dolces.

La Comissió Promotora a Balears (el G.O.B. i la Campanya per la Desnuclearització de la Badia), més tota una sèrie de grups, associacions, sindicats i partits polítics, acordaren constatar que per la proximitat de Vandellòs, Ascó i Cofrentes, en cas d'accident seríem dels primers en rebre les seves conseqüències. A més de recollir signatures volem enllaçar el problema energètic específic de les Illes amb les centrals tèrmiques, que

ni prop fer-hi són inòcues: la crema de combustibles fòssils sòlids (carbó) a Es Murterar, Alcúdia o líquids (fuel) a Sant Joan de Déu, Coll d'En Rabassa, produeixen emissions de diòxid de carboni i de diòxid de sofre, essent una de les principals causes de l'efecte hivernacle i de la pluja àcida.

Passant pel projecte de construcció d'un port carboner i una central a S'Estalella i l'ampliació d'Es Murterar. Realment aquestes noves tèrmiques són necessàries si el que volem és sostenir el model actual de creixement urbanístic a les Illes.

Hem d'exigir un nou model energètic i comencem per tancar les nuclears, per això és necessària la participació de cada un/a de nosaltres en la difusió de la Campanya, en la recollida de firmes i en l'estalvi energètic i aplicació en el nostre cas particular de fonts energètiques menys agressives.

La comissió promotora
Viure sense nuclears

Joieria Femenias

**l·listes de noces
objectes de regal**

Rector Pasqual, 8
Tel. 569072
Sant Llorenç

Pàsqua

Pàsqua és pas, canvi.

De la interiorització i la reflexió del temps de quaresma a la ressurrecció, a la vida, a l'acció, si seguim les directrius cristianes.

Del descans, de l'amagatzemament de sàvia a l'aparició dels borrons, flors i fulles; o del pas de l'ou al poll, si seguim les directrius de la naturalesa.

En aquesta època els canvis s'acceleren, els passos són més visibles, més ràpids, més pletòrics. Els camps, la natura en general, en pocs dies sofreixen un canvi radical, una vertadera pàsqua.

Els canvis de les viles i de la gent sempre són més lents, però quan es mira el camí fet, quan hom recorda els anys passats, sempre es fa una síntesi ràpida on destaquen els fets que més ens han impactat; com si les persones fóssim els camps en primavera.

I les fotografies, que sempre parlen, adesiara ens fan aturar en fets i esdeveniments que moltes vegades deixaríem com a marginals en aquesta ullada per enrera.

La fotografia present en pot ser un exemple. A primera ullada, la llotgeta que hi havia a la *placeta de darrera la Sala* i uns quants jovenells posant per a la fotografia amb el buc de ca'n Barbot al fons.

Lavors potser ens fixarem en les fesomies, cadascú en les que més recordi o conegui; així, i centrant-nos en els elements masculins hi trobarem en Mateu Quina, en Guillem Quina, en Miquel Gostí i en Bernat Polit.

I potser es posaran en marxa els clips

de la memòria i recordarem aquella polèmica que arrosegà la construcció de la llotgeta sobre l'asfalt de la plaça, pels doblers públics tudats que això suposava -no gaire si els comparam amb els que es tuden o es deixen de recaptar a hores d'ara- i establerta fonamentalment entre en Tomàs Baió, llavors batle, i en Sebastià Caron.

O els motius que possibilitaren la seva construcció, les famoses berbenes de les festes patronals, amb en Guardiola i en Machín que, almanco una vegada a l'any, ens portaven gent d'altres contrades, fent-nos sentir importants.

I tal vegada arribarem a la recordança dels sentiments que amararen el nostre ésser quan teníem l'edat que aparenten les persones de la fotografia, i recordarem anècdotes d'aquell temps, de la nostra primavera de la vida en el Sant Llorenç, ahir; però això ja pertany a la interpretació íntima i diferent que cadascú en fa d'una vella fotografia.

Guillem Pont

